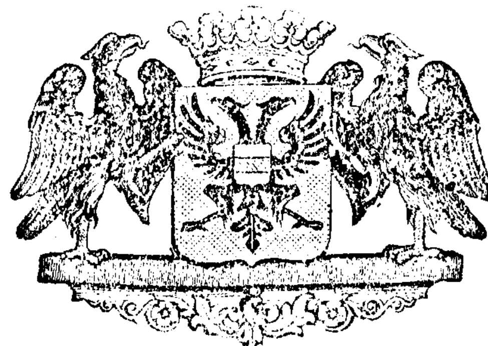
Jaargang 104. Dingsdag, 23 September 1845. No. 76.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD VOOR DE STAD GRONINGEN EN OMMELANDEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* gedenken bij inschrijving te doen aanbesteden de levering, ten dienste van het Stadshuis, van

1) 800 Tonnen BAGGERTURF;
2) 800 Tonnen HARDE ZWARTE TURF;
3) 800 Tonnen LANGE ZWARTE GESTOKEN TURF;
4) BERKEN BRANDHOUT.

De Conditiën van deze Levering zullen van den 22sten dezer ter Stads Secretarij ter lezing liggen, terwijl de Inschrijvingsbriefjes en de Monsters Turf en Hout mede ter Stads Secretarij vóór of op den 29sten dezer maand moeten worden ingezonden. GRONINGEN, 15 September 1845.

Burgemeester en Wethouderen:
Bij afwezigheid van den Burgemeester,
De Wethouder: H. W. VAN GIFFEN.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
J. H. M. HORA SICCAMA.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der Stad *Groningen* brengen bij deze ter kennis van de Ingezetenen, dat uit de door den RAAD op den 20sten dezer maand geopende STEM-BILJETTEN gebleken is, dat door de STEMGEREGTIGDE INGEZETENEN dezer Gemeente, overeenkomstig de bepalingen van het Reglement voor het Stedelijk Bestuur, tot KIEZERS, zoo ter vervulling van de op den 30sten September 1845 door gewone aftreding openvallende Kiezersplaatsen, als van de, door den afstand van Jonkheer Mr. J. F. VAN IDDEKINGE en het overlijden van de Heeren J. OOMKENS, Mr. F. J. J. CREMERS en H. B. SCHUITEMA, reeds opengevallen Kiezersplaatsen, zijn benoemd de nagemelde personen, als:

Ter vervulling van de op den 30sten September aanstaande openvallende Kiezersplaatsen, zoomede van de vacature, ontstaan door den gemelden afstand van Jhr. Mr. J. F. VAN IDDEKINGE, die mede op den 30sten September eerstkomende zoude hebben moeten aftreden, de Heeren J. SLOT, Mr. E. J. OFFERHAUS, J. CARDINAAL, Jhr. Mr. R. GOCKINGA, Hz., Jhr. Mr. J. W. QUINTUS, Mr. E. VAN EERDE, Jhr. A. VAN PANHUIJS, J. AUWEN, JR., Mr. H. VAN GIFFEN en Mr. B. WICHERS.

Voorts, in plaats van wijlen de Heeren J. OOMKENS en Mr. F. J. J. CREMERS, die den 30sten September 1851 zouden hebben moeten aftreden, de Heeren J. C. VAN HASSELT en J. G. HOLTHUIS;

En in plaats van wijlen den Heer H. B. SCHUITEMA, die den 30sten September 1848 zoude zijn afgetreden, de Heer H. BEEKHUIS DAMSTÉ.

Het Kiezerscollegie bestaat diensvolgens thans uit de nagemelde 32 personen, te weten: de Heeren Mr. R. DE RHOER OTTENS, JAN HESSELINK, Mr. R. LOHMAN, A. ZEPER, L. W. EBBINGE, Mr. L. BOTHENIUS LOHMAN, Jhr. Mr. O. Q. J. J. VAN SWINDEREN, U. REINDERS, U. G. SCHILTHUIS, Mr. R. H. EIJSSONIUS WICHERS en H. BEEKHUIS DAMSTÉ, aftredende in het jaar 1848;

De Heeren Mr. H. DE RANITZ, G. VAN CALCAR, JR., Mr. H. O. FEITH, H. K. BROUWER, Mr. J. A. FRUITIER, L. KUIPERS, L. BULTHUIS, Mr. P. W. VAN HEIJNINGEN BOSCH, Jhr. Mr. H. J. TRIP, J. C. VAN HASSELT en J. G. HOLTHUIS, aftredende in het jaar 1851, en

De Heeren J. SLOT, Mr. E. J. OFFERHAUS, J. CARDINAAL, Jhr. Mr. R. GOCKINGA, Hz., Jhr. Mr. J. W. QUINTUS, Mr. E. VAN EERDE, Jhr. A. VAN PANHUIJS, J. AUWEN, JR., Mr. H. VAN GIFFEN en Mr. B. WICHERS, aftredende in het jaar 1854.

En zal deze worden gedrukt en op de gewone plaatsen aangeslagen en in de *Groninger Courant* geplaatst.

Gedaan in het Raadhuis te *Groningen* den 22sten Sept. 1845.

Burgemeester en Wethouderen:
Bij ongesteldheid van den Burgemeester,
De Wethouder H. W. VAN GIFFEN.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
J. H. M. HORA SICCAMA.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* brengen bij deze ter kennis van de BELASTINGSCHULDIGEN, dat het door den Heer STAATSRAAD, GOUVERNEUR der Provincie *Groningen*, bij besluit van den 15den September 1845, no. 6, gearresteerd en invorderbaar verklaard 1ste SUPPLETOIR KOHIER voor de BELASTING op het PERSONEEL, over het dienstjaar $18\frac{45}{46}$, voor deze Gemeente, het eerste gedeelte, bevattende de wijkletters A – M (zwart), aan den Heer ONTVANGER der DIRECTE BELASTINGEN in deze Gemeente ter invordering is overgegeven, en herinneren tevens de belanghebbenden, dat, bijaldien zij mogten vermeenen, bij hunnen aanslag bezwaard te zijn, zij hunne klagten deswege moeten indienen *binnen drie maanden na heden*, en dat die klagten zijn vrijgesteld van Zegel, en moeten worden gerigt aan Heeren Gedeputeerde Staten, en kunnen worden bezorgd bij den Heer Controleur der Directe Belastingen.

Gedaan in het Raadhuis te *Groningen*, den 22sten Sept. 1845.

Burgemeester en Wethouderen:
Bij ongesteldheid van den Burgemeester,
De Wethouder: H. W. VAN GIFFEN.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
J. H. M. HORA SICCAMA.

De **COMMISSIE** van ONDERWIJS voor de Provincie *Groningen* vergadert op Woensdag, den 15den October (niet den 8sten, zoo als abusivelijk op den omslag der *Nieuwe Bijdragen voor Augustus* is opgegeven), des morgens te 8 uren precies, in het PROVINCIEHUIS te *Groningen*. — Die zich dan willen laten EXAMINEREN, moeten hunne GETUIGSCHRIFTEN van goed Gedrag, een AUTHENTIEK AFSCHRIFT van hunne GEBOORTE-ACTE, en de ACTE van RANG, welke zij vroeger mogten verkregen hebben, *franco* inzenden bij den Schoolopziener van hun Distrikt, vóór den 5den October, met opgave van den Rang, voor welken zij verlangen onderzocht te worden.

De ONDERWIJZERS en ONDERMEESTERS, welke mogten verlangen het Examen als Toehoorders bij te wonen, moeten de Bewijzen van Toegang daarvoor mede vóór den 5den October afhalen van den Schoolopziener van hun District of van den ondergeteekende.

TH. VAN SWINDEREN, *Secretaris.*

DUITSCHLAND EN AANGRENZENDE RIJKEN.

BERLIJN, 14 September.

Z. M. de Koning, H. M. de Keizerin van Rusland, de grootvorstin *Olga*, benevens HH. KK. HH. prins en prinses *Frederik* der Nederlanden zijn gisteren langs onze hoofdstad op Sans-Souci aangekomen. Een groot gedeelte der bevolking was naar het spoorweg-station gestroomd, om de vorstelijke personen te begroeten.

FRANKFORT, 14 September.

Eenige leden der Evangelische gemeente zijn voornemens, hunne Duitsch-Catholijke medebroeders een' fraaijen zilveren avondmaalskelk, alsmede eene gouden schaal ten geschenke te geven. Ook willen de boekdrukkerijen en lettergieterijen aldaar den heer *Ronge* een pracht-exemplaar der H. Schrift, in fluweel gebonden met zilveren versierselen, aanbieden als eene gedachtenis aan Stuttgardt.

V. d. 16den. Gisteren is het concilie der Duitsch-Catholijken te Stuttgardt geopend. Reeds daags te voren was een aantal afgevaardigden uit verschillende oorden aangekomen, welke ook de openbare godsdienstoefening in de Gereformeerde kerk, onder de leiding van den Duitsch-Catholijken pastoor *Kerbeler*, bijwoonden. De kerk was versierd met bloemkransen en vol volk. Bij deze gelegenheid werd voor het eerst gebruik gemaakt van den avondmaalskelk en de schaal, welke de jeugdige gemeente ten geschenke bekomen had. De voorbereidende zittingen waren tot dusver geheim. Ook de heer *Ronge* is, vergezeld van zijnen broeder en den pastoor *Dowiat*, uit Dantzig, te Stuttgardt aangekomen. Buitendien bevonden er zich verscheidene zendelingen uit meer verwijderde oorden, die blootelijk uit belangstelling voor de zaak, en om te huis deswege berigt te doen, gekomen waren, zoo, b. v., uit Amsterdam de heer *Gijsberti van Hodenpijl*, een zendeling uit Engeland, enz.

— Men verwacht bepaald eerstdaags een verbod van uitvoer van levensmiddelen.

— In Turnowitz (Opper-Silezië), alwaar, voor eenige weken, een geestdrijvend gepeupel het leven van *Ronge* bedreigde, heerscht sedert dien tijd zulk eene verbittering tegen de aldaar wonende Duitsch-Catholijken, dat uit Patschkau eene afdeeling huzaren, in versnelde marschen, derwaarts heeft moeten oprukken, om de bedreigde openbare orde te verzekeren.

— Men schrijft uit Pesth, den 22sten Augustus: In eene zitting der Staten van het comitaat van Csongrad, te Szegedin, heeft de graaf *van Klausel* eene notariële akte ingediend, om aan de Regering te worden verzonden, waarbij hij en zestig andere edelen afstand doen van den vrijdom van alle directe belastingen, welke de adel tot hiertoe geniet, en waarbij zij zich verpligten, om voortaan de grondbelasting en het hoofdgeld te betalen, ter verligting der lasten van de lagere volksklasse.

Wij hopen, dat dit voorbeeld van edelmoedigheid en vaderlandsliefde navolgers zal vinden onder den overigen zoo rijken Hongaarschen adel.

Van den 18den. Volgens een berigt uit Lucern, van den 15den, zouden omstreeks het midden der aansteande maand October aldaar het theologische leergesticht en het priester-seminarium, onder de leiding der Jezuïten, geopend worden.

— Op het Duitsch-Catholijk concilie in Stuttgardt zijn 24 gemeenten van het zuidelijke en westelijke Duitschland vertegenwoordigd geworden. De besluiten van het concilium zijn slechts voorloopig, zij gelden voor de enkele gemeenten alleenlijk als leiddraden; aan iedere afzonderlijke gemeente staat het vrij, alle vastgestelde verordeningen naar hare eigene behoeften, zeden en gewoonten te behouden of te wijzigen. Eene langere discussie had plaats over de bepaling voor een artikel van het gemeenten-reglement, volgens hetwelk in geloofszaken ook de vrouwen stemregt zullen hebben. Dit artikel is met 13 tegen 11 stemmen behouden.

— Te Pillau leeft tegenwoordig eene oude, algemeen geachte vrouw, die haar leven op eene gebrekkige boot doorbrengt en de onstuimige golven van de Oostzee en van de haven in alle rigtingen doorkruist. Zij wordt als de beschermengel van de haven beschouwd; de kinderen der visschers kussen de zoomen van haar grof kleed, wanneer zij op het strand verschijnt, en in de stad nemen de mannen hunne hoeden voor haar af en alle zeelieden drukken haar vriendelijk de hand. Wanneer de duisternis van den nacht op het water nederdaalt en al de vaartuigen naar land terugkeeren, glijdt hare ranke boot nog over de golven, waarop de oude vrouw overal rondspeurt, of er ook ergens een ongelukkige te redden valt. Zij is eene vrouw van een mannelijk en krachtig voorkomen, in grove kleedij, bezit niets poëtisch in haar uiterlijke, maar uit hare oogen spreekt eene onbegrensde menschenliefde. De geheele omtrek weet, als om strijd, tallooze voorbeelden van haren ongeloofelijken moed en ijver in het redden van ongelukkigen uit de golven te verhalen. Zij zelve onttrekt zich aan alle dankbetuigingen en schijnt geen ander genoegen te kennen, dan om, gedurende den nacht en onder het woeden der stormen, in haar gebrekkig vaartuigje over de schuimende golven rond te roeijen en schipbreukelingen op te sporen.

DUSSELDORP, 17 September.

J.l. Maandag heeft wederom aan den Rijn een *Ronge*-tooneel plaats gehad. Vier Engelsche zendelingen kwamen over den spoorweg van Elberfeld alhier aan, en wilden met de stoomboot hunne reis voortzetten, doch moesten hare aankomst afwachten. Door hun uiterlijk voorkomen trokken zij de oplettendheid der lediggangers tot zich, en toen zij door de straatjongens aangebedeld en, het Duitsch niet magtig, verscheidene zendeling-traktaatjes begonnen uit te deelen, schreeuwde het gepeupel: „Dat is *Ronge*, werpt hen in den Rijn!" en drong op de argloozen in, die zich tegen deze verguizing niet te redden wisten en eindelijk op de afvaartsbrug vlagtten, van waar gelukkiglijk de aankomende stoomboot hen spoedig verloste. De policie was wel ter plaatse van het rumoer tegenwoordig, maar schijnt het volk niet tot reden te hebben kunnen brengen.

GROOTBRITTANJE.

LONDEN, 17 September.

De tresorie heeft er in toegestemd, om den fraaijen zilveren beker, welke uit Holland aan den heer *Roxby*, kapt. van de *Chance*, was ten geschenke gegeven, vrij van alle regten aan denzelven uit te reiken.

— Wat de aardappelen-ziekte betreft, behalve in het zuiden van Engeland en in de kanaal-eilanden, hebben zich in Lincolnshire, Cambridgeshire en Yorkshire kenteekenen daarvan opgedaan. In Ierland en Schotland staat het met den aardappelen-oogst gunstig. In Schotland zijn aanzienlijke orders tot aankoop van aardappelen uit Holland en België ontvangen. Te Poole moet een contract gesloten zijn, om 1000 tonnen naar Holland in te schepen. Ook erwten worden derwaarts vervoerd. De uitvoer van voortbrengselen van dezen aard naar het vaste land is een geheel nieuw verschijnsel.

— De tollenaren hebben voor eenige dagen eene groote aanhaling gedaan, zijnde niet minder dan honderd horologiën van groote waarde, die men van het vaste land wilde binnensmokkelen. Dit is de vierde aanhaling van dien aard in een zeer kort tijdsbestek.

— Gisteren namiddag is in het kolossale gebouw der hh. *Ch. Price en Co.*, olie- en verwhandelaars, een vreesselijke brand ontstaan; het barsten der vaten terpentijn deed de vlammen meer dan 100 voeten boven het gebouw opstijgen; de vlammende vloeistof besproeide niet alleen de straat, de brandspuiten en blusschers, maar stroomde ook naar alle zijden in de rivier uit, zoodat verscheidene vaartuigen daardoor in brand geraakten en de daarop aanwezige menschen in levensgevaar verkeerden; eenige der in het water gesprongen personen worden vermist, en één der spuitgasten is in de vlammen omgekomen.

— Zaturdag namiddag heeft op den Midland-spoorweg een vreesselijk ongeluk plaats gehad, ten gevolge van kwaadwilligheid. Een trein, bestaande uit goederen-waggons en drie rijtuigen met passagiers, werd in zijn' loop gestuit en door den schok uit de rails geworpen. Twee waggons werden aan stukken geslagen en een derde werd onbruikbaar gemaakt. De conducteur en de stoker zijn ernstig gekwetst; men heeft echter geene verdere ongelukken te betreuren. Bij het onderzoek is gebleken, dat ijzeren staven, welke dienden, om waggons op eene zijdlinie over te brengen, los gemaakt en overeind gesteld waren, zoodat geen trein voorbij kon, zonder uit de rails geworpen te worden. Men doet onderzoek naar de daders. Het is nog niet lang geleden, dat, in de nabijheid dezer plaats, kwaadwilligen ijzeren staven en houten balken over den weg hadden gelegd, en de ongelukken alleen waren voorgekomen door de waakzaamheid der bedienden van den spoorweg.

— Laatstl. Zaturdag is in het stadje Mortonhampstead bij eenen bakker brand ontstaan, die zich zoo snel uitbreidde, dat in weinig tijds 50 woonhuizen in de asch lagen.

— *Tom Thumb* is onttroond: hij meet 35 Engelsche duimen en nu treedt, zegt de *Morning-Post*, een dwerg op, die niet hooger is dan 34 duimen. Die Lilleputter is bijna 15 jaren oud, en behoort tot eene onbemiddelde familie in Sommersetshire; hij is in houding en manieren bevalliger en meer welgemaakt, dan *Tom Thumb*.

Van den 17den. Heden ochtend heeft in het tuighuis van Woolwich een verschrikkelijk ongeluk plaats gehad. Kort vóór 10 uren deed zich in de kamer der vuurwerkers eene zware ontploffing hooren; zoodra men het in brand staande en genoegzaam vernielde gebouw konde binnendringen, ontdekte men zeven arbeiders, die door vlam en rook verschroeid of gestikt dood op den grond lagen. Het ongeluk wordt daaraan toegeschreven, dat bij het losbreken van oude congrevische brandpijlen eene vonk is ontstaan, die den ganschen voorraad op eenmaal heeft doen losbarsten.

— Een eenvoudige straatveger van Londen, de nabestaande van generaal *Riley*, die onlangs te Madras is overleden, heeft de 50,000 p. st. (*f* 600,000), door den afgestorvenen nagelaten, geërfd. Deze maakt een goed gebruik van zijne fortuin; hij heeft al zijne kameraden van top tot teen doen kleeden en aan zijnen vleeschhouwer bevel gegeven, op Zondag aanstaande aan ieder een stuk rundvleesch uit te deelen. Hij heeft een huis gekocht in *Argylesquare*, en is voornemens, hetzelve door een feestmaal aan al de straatvegers der hoofdstad in te wijden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 17 September.

In een der bladen leest men, dat, volgens hetgene personen, die de gevangenis van Ham bezocht hebben, berigten, de gezondheid van prins *Lodewijk Napoleon* zigtbaar sterk afneemt; zelfs schijnt het, dat hevige rheumatische smarten hem van tijd tot tijd noodzaken te bed te blijven, en dat gebrek aan beweging zijn weleer zoo sterk gestel geheel verzwakt.

— Op dit oogenblik zijn alleen in Frankrijk in gereedheid en worden bereden 14 ijzerbanen, die gekost hebben 243 millioenen; worden vervaardigd 12 wegen, die zullen kosten 523 millioenen; moet nog worden verleend verlof tot den aanleg van 10, die zullen vereischen 480; moet nog verslag worden gedaan voor den aanleg van 15, die zullen kosten 300, en zijn nog 17 andere wegen, of bijwegen ontworpen, welke 350 millioenen zullen vereischen; — in alles 1896 millioenen, te weten, veel meer, dan de jaarlijksche begrooting des Rijks.

— In Frankrijk zijn 41,916 priesters, waarvan 39,238 door den Staat worden bezoldigd. Er zijn 600 Protestantsche leeraars en 111 rabbijnen.

De regterlijke magt is zamengesteld uit 56 leden van het hof van cassatie, 937 leden van koninklijke geregtshoven, 2,486 leden van regtbanken van eersten aanleg, enz. Het geheele getal magistraatspersonen, die met de uitoefening van het regt belast zijn, is 19,110, waaronder 10,576, die belooning ontvangen.

De universiteit telt omstreeks 40000 ambtenaren, die belast zijn met de taak, om onderwijs te verspreiden. Een voortreffelijk leger inderdaad!

— Een officier van gezondheid bij het Afrikaansche leger, die langen tijd de gewassen, welke aan de oevers der moerassen groeijen, tot een voorwerp zijner studie heeft gemaakt, heeft, naar men zegt, in het hout van den *Tamarix*, door de Arabieren *Tarfa* genoemd, gelijksoortige eigenschappen als die van den kinabast ontdekt. Het is te hopen, dat dit gerucht zekerheid moge worden en dat dus Algerië zelve dit nuttig geneesmiddel op goedkooper wijze, dan de nieuwe wereld verschaffe.

— In het dagblad van Marseille leest men de volgende schrikkelijke gebeurtenis: Tweehonderd Italiaansche soldaten werden geoefend tusschen Belluno en Feltre, op den 10den September; zij stonden onder bevel van eenen Oostenrijkschen kapitein. Deze gaf bevel, zonder daarvoor eene gegronde reden te hebben, dat de soldaten over eene brug zouden marscheren, die zich in eenen zeer slechten toestand bevond, zoo zelfs, dat de plaatselijke overheid sedert eenigen tijd verboden had, die brug over te gaan. Verscheidene soldaten maakten er hunnen hopman te vergeefs opmerkzaam op, hoe gevaarlijk het was over eene zoo wrakke brug te gaan; doch hij herhaalde zijn bevel. 't Geen voorzien was, gebeurde: zoodra de soldaten zich op de brug bevonden, stortte zij in en 200 menschen verloren in den diepen stroom het leven. De officier was wijsselijk een paar honderd schreden vooruit gegaan en bereikte veilig den oever.

— Te Venetië heeft eene wedvaart van gondels plaats gevonden, welke bijgewoond werd door twee vrouwen van historische vermaardheid, beide weleer bewoonsters van de Tuillerien, namelijk door *Maria Louiza*, de weduwe van Keizer *Napoleon*, welke op dit oogenblik omstreeks 55 jaren oud en in haar voorkomen sterk vervallen is, en door de hertogin *van Berry*, welke nagenoeg 45 jaren oud, en, naar men verzekert, in zwangeren staat is. *Maria Louiza* heeft dezen wedstrijd van het balkon gezien, terwijl de hertogin *van Berry* haren gondel niet verlaten heeft.

Van den 19den. Hoewel de rapporten van de prefekten aan den minister van koophandel en van landbouw, ten opzigte van de graanoogsten in alle deelen van het koningrijk, gunstig luiden, is het niettemin waar, dat de administratie zich ernstig bezig houdt met te zorgen voor de levensmiddelen van Parijs; alle dagen geschieden er groote aanvoeren van meelsoorten te land en te water; de markt, de voorraadpakhuizen en de bakkers hebben er alle overvloed van. Parijs is voor meer dan 4 maanden van levensmiddelen voorzien.

— De rijks-galjoot *La Doris*, uit de Westindiën komende, is in het gezigt van Brest, op Zondag, den 12den dezer, te 7 uren des avonds, gestrand. Van de 67 personen, die zich aan boord bevonden, zijn slechts 36 kunnen gered worden. De overigen zijn omgekomen, hetzij aan boord, of door te trachten met zwemmen het land te bereiken.

— Uit Alicante schrijft men, dat eene zamenzwering in die stad ontdekt is. Het voornemen der zamengezworenen was, om de overheden om te brengen en vervolgens een pronunciamento uit te vaardigen. Verscheidene gevangennemingen hebben plaats gehad. Een gepensioneerd kolonel, schoonbroeder van *Zurbano*, was, zegt men, het hoofd dezer beweging, welke met die te Madrid in verband stond.

BELGIE.

BRUSSEL, 20 September.

In vele der voornaamste huizen te Brussel is het besluit genomen, om zich en de personen in hun huis vooreerst niet met aardappelen te voeden. De Koning zelf heeft het loffelijke voorbeeld daartoe gegeven, door het stellige verbod, om aardappelen voor zijn huis te koopen.

— In het Antwerpsche *Journal du Commerce* van den 19den leest men: In de laatste acht dagen zijn hier omstreeks 20 schepen, met tarwe geladen, aangekomen, en men verwacht er nog verscheidene. Er bestaat alle hoop, dat het land geen gebrek zal hebben, noch aan tarwe, noch aan eenig ander artikel van levensbehoefte, waarvan de invoer bij besluit van den 5den Sept is vrijgesteld. Het komt er dus maar op aan, de arbeidende en behoeftige klasse in staat te stellen, zich dezelven aan te schaffen, daar zij anders wel te midden van den overvloed van honger konde sterven.

NEDERLAND.

'sGRAVENHAGE, 19 September.

Z. M. de Koning heeft zich gisteren avond naar Tilburg begeven en wordt morgen avond van daar alhier terug verwacht.

Z. M. de Koning zal, naar men verzekert, aanstaanden Maandag of Dingsdag naar Weimar vertrekken, alwaar H. M. de Koningin zich op dit oogenblik bevindt.

— De *Staats-Courant* van den 15den dezer bevat, onder anderen, eene opgaaf van de bundertallen, welke in dit jaar hier te lande met aardappelen zijn bepoot, terwijl daarbij tevens is vermeld, op hoe vele van die bunders de ziekte onder dat gewas is waargenomen.

Sedert is gebleken, dat in Noord-Braband, onverminderd de reeds opgegevene, nog bepoot zijn 3455 bunders, waarvan 3299 besmet.

In Gelderland zijn van de 201,877 bunders bouwland, welke de provincie telt, er 17,712 met aardappelen bepoot.

Hiervan zijn geheel door de ziekte aangetast 13,143, gedeeltelijk 3,465.

Men berekent aldaar, dat de bepote landen, volgens den maatstaf van gewone jaren, zouden hebben kunnen opleveren 3,664,875 mudden aardappelen, terwijl daarvoor alsnu ongeveer 1,135,000 geraamd wordt.

In Drenthe zijn er bepoot 2682 bunders, die opgegeven worden alle door de ziekte te zijn aangetast.

Uit Groningen ontbreken de cijfers, maar men weet, dat geene enkele der gemeenten aldaar door de ziekte onaangetast is gebleven.

Uit Utrecht ziet men almede nog de cijfers te gemoet.

In Limburg zijn, bij de reeds opgegeven cijfers, nog gekomen 414 bepote en 741 besmette bunders.

— Nadat er met het groote stoomwerktuig tot droogmaking van het Haarlemmer-meer, den *Leeghwater*, voorloopig eenige proefmalingen gedaan, en daaraan enkele gebreken hersteld waren, is dit stoomgevaarte op Maandag, den 15den dezer, in bijzijn der commissie van beheer en toezigt, met den besten uitslag nader beproefd.

Het werktuig heeft vijf uren achtereen, zeer geregeld, met al de elf pompen geloopen, en daarmede in iedere minuut, met 5 a 9 slagen, ruim 300 kub. ellen water opgebragt. Het gebouw is vroeger en nu gebleken, tegen de werking dezer groote kracht volkomen bestand te zijn. De deugdzaamheid van het beginsel is hiermede bewezen, en er bestaat gegronde hoop, dat dit groote stoomtuig in allen deele aan de verwachting zal voldoen, ook wanneer de stoomkracht, welke dusverre gematigd is, tot geheele ontwikkeling zal zijn gebragt.

— Naar men verneemt, heeft de ongelukkige afloop van den aardappelen-oogst en de daaruit bereids ontstaande verhooging van den prijs der levensmiddelen, maar bovenal het ongelukkige lot, dat voor de mindere standen in den aanstaanden winter te duchten is, de aandacht en bezorgdheid der algemeene armen-vergadering alhier tot zich getrokken en zal zij dienvolgens eerstdaags eene bijeenkomst houden, om te overwegen, wat er in de residentie, in overleg en met medewerking van de stedelijke regering en der gegoede ingezetenen, te doen staat. Wij hopen, dat deze overwegingen tot een goed einde zullen leiden, en dat er spoedig ook ter dezer stede gepaste maatregelen mogen worden genomen, en wij houden ons overtuigd, dat het hun, die zich tot dat einde aan het hoofd mogten stellen, noch aan ondersteuning, noch aan hulpmiddelen zal ontbreken.

— Men verneemt met genoegen uit eene echte bron, dat het stedelijk bestuur reeds sedert eenigen tijd de noodige maatregelen beraamd heeft, om, bijaldien de duurte der levensmiddelen blijft aanhouden of toeneemt, in den nood van armen en minvermogenden op eene krachtdadige en doelmatige wijze te voorzien, en dat zelfs nu reeds eene week lang het roggebrood, betwelk volgens de marktprijzen had moeten opslaan, door het niet doen invorderen der spaarzetting, op denzelfden prijs is kunnen gehouden worden.

— Thans zijn, op eene kleine hoeveelheid na, al de aardappelen, zoo uit de Noord- als Westduinen bij Scheveningen, gerooid. Hoewel het loof van meest allen eenigermate door de heerschende ziekte was aangedaan, en de struiken althans zeker eene maand vroeger dan gewoonlijk gestorven zijn, is het gewas echter nog boven verwachting gunstig uitgevallen, zijnde van ruim 40 bunders, naar men verzekert, maar 6 à 7 bunders bedorven bevonden. Van de beste soort dezer aardappelen heeft men te Scheveningen reeds negen guldens voor een mud betaald.

Van den 21sten. Z. M. de Koning is heden morgen, verzeld van den adjudant, den majoor *Merkes*, van Hoogstdeszelfs uitstap naar Tilburg, in deze residentie terug gekeerd.

AMSTERDAM, 20 September.

Wij vernemen met zekerheid uit 's Hage, dat dezer dagen, door onzen stadgenoot *C. Soetens*, toestemming is gevraagd tot het aanleggen eener directe communicatie tusschen Rotterdam en Antwerpen, gaande van uit de te bouwen Rijn- en Hollandsche spoorweg-stations, te Rotterdam, door middel van platte asphaltsporen, drie stoombooten en eenige speciale inrigtingen langs Dordrecht en Streijen over het *Hollands-diep*, van waar tusschen den Moerdijk en Klundert, langs het door de laatste windhoos zoo deerlijk geteisterde Zevenbergen, eene ijzerbaan in regte lijn op Antwerpen zal loopen.

Naar wij al verder vernemen, zouden de voor deze lijn benoodigde fondsen, naar gelang der localiteiten, zamengesteld uit de drie voorname hedendaagsche middelen van vervoer: *Asphalt*-sporen, stoombooten en ijzerbanen, en waaraan de naam van *Grande Jonction* is gegeven, door eene voorname Engelsche compagnie stellig zijn beloofd.

Wij zien belangstellend eenige nadere bijzonderheden te gemoet over een ontwerp, dat al onze Nederlandsche spoorwegen in een onmiddellijk verband zoude stellen met het geheele Europeaansche spoorwegnet.

— Op den 16den dezer overleed alhier de heer J. Kinker, *Ridder van de Orde van den Nederlandschen Leeuw*, *Lid van het Koninklijk Nederlandsch-Instituut* en van onderscheidene Maatschappijen en Genootschappen, aan wetenschap en letteren gewijd, hier en elders gevestigd. Hij bereikte den ouderdom van 81 jaren en was nog steeds met lust en ijver werkzaam in die studiën, die hem als jongeling en man krachtig bezielden en in zijn' ouderdom genoegelijk en verkwikkend bijbleven.

Van 1788 tot 1793 als advokaat in 's Hage en van 1793 tot 1811 als zoodanig alhier gevestigd, werd hij later tot hoogleeraar in de wijsbegeerte en letteren te Luik bevorderd en gaf steeds proeven van groote bekwaamheid, scherpzinnigheid en vastheid. In 1830 hier te lande terug gekeerd, sleet hij den laatsten tijd zijns levens in werkzame rust hier ter stede.

Hij was als dichter, wijsgeer, taal- en letterkundige met regt beroemd, en voegde daarbij eene diepe kennis der theorie van andere kunsten, inzonderheid ook der maat- en toonkunst. Stout van verbeelding, vurig en vast van aard, weelderig van vernuft, hoog in bespiegeling, diep in onderzoek, onderscheidde hij zich tevens door uitgestrekte kennis. Hoogstbelangrijk was zijn verkeer voor allen, die op zijn' vindingrijken geest en den omvang zijner wetenschap met regt hoogen prijs stelden. Zijne veelvuldige en belangrijke schriften handhaven hem eene belangrijke plaats onder onze beroemde dichters, wijsgeeren, taal- en letterkundigen.

— Het *Handelsblad* behelst de volgende berigten uit *Paramaribo:*

Van den 25 Julij. Zr. Ms. stoomschip *Curaçao*, medio Junij naar het eiland Curaçao vertrokken, ter afhaling van den nieuw benoemden gouverneur dezer kolonie, is op zijne terugreis herwaarts den 8sten dezer in Rio Nickerie binnengeloopen met haverij en schade aan de stoomketels. Van Curaçao is alhier gearriveerd Zr. Ms. brik *Echo*, met berigten, behelzende, dat de overkomst van den gouverneur dezer kolonie is uitgesteld.

Van den 27sten. Den 30sten aanstaande zal Zr. Ms. brik *Lynx* naar Curaçao stevenen, naar men zegt, om den baron *van Raders* herwaarts over te voeren.

Van den 29sten. De geruchten omtrent eene epidemie onder de Europesche kolonisten hebben zich bevestigd. De procureur-generaal mr. *Ph. de Kanter*, als oudste lid van den raad, belast met de dagelijksche behandeling der zaken bij de afwezigheid van den gouverneur van Suriname, heeft, onder andere maatregelen, den officier van gezondheid der 2de klasse *J. van der Monde* met de noodige pharmaceutische handlanging gedetacheerd naar hun verblijfoord in Rio-Saramacca, en den 25sten dezer eene commissie benoemd om zich tijdelijk met de bestuurders der Europesche kolonisten in regtstreeksche betrekking te stellen ter bevordering der belangen van de kolonisten onder hunne tegenwoordige omstandigheden en om alles te helpen beramen en ten uitvoer te leggen, wat ter goede verpleging der zieken en tot behoud der gezondheid van de overigen kan strekken, bestaande uit de heeren: administrateur der financiën, den heemraad en den burger kapitein der divisie Saramacca, *M. A. Shurkow* en *W. Maynard*, den stads geneesheer *J. A. Muller* en den med. dr. *Ch. Landré*, welke beide laatstgenoemden, naar men vermeent te weten, op morgen naar Saramacca vertrekken zullen. Men verneemt, dat de ziekte aldaar tot staan begint te komen en in hevigheid af te nemen, dat men echter aldaar nog 76 lijders telt en 68 herstellende. Het getal slagtoffers bedraagt 42. De oorzaak wordt gezocht in moerassige uitdampingen bij de kentering van het saisoen.

— De *Staatscourant* behelst dienaangaande het volgende artikel:

Berigten uit Suriname, loopende tot den 27sten Julij dezes jaars, behelzen, dat zenuw-zinking- en galkoortsen zich onder de aldaar aangekomene kolonisten hebben geopenbaard, waaraan een dertig hunner waren bezweken, terwijl nog een aantal anderen daaraan bedlegerig waren. Onder de eerstgenoemden betreurde men het verlies van den herder en bestuurder, ds. *Copijn*.

De algemeen ongunstige weersgesteldheid in Suriname, veroorzaakt door eene sterke hitte en opvolgende vele regens, had op deze pas uit Europa gekomen en nog niet behoorlijk gehuisveste kolonisten een' zeer schadelijken invloed uitgeoefend.

„Het strekt mij echter tot innig genoegen," zegt de officiële berigtgever, „dat, zoo wel uit de nadere tijdingen „van ds. *van den Brandhoff*, als uit een later rapport van „den officier van gezondheid *van der Monde*, mag worden „opgemaakt, dat de ziekte onder de kolonisten eene gunstiger wending begint te nemen, zoodat de hoop bestaat, „dat weldra een der moeijelijkste tijdperken voor de kolonisten zal zijn doorgestaan."

ENSCHEDE, 14 September.

Gisteren hoorde men alhier, dat zekere commies van 's rijks belastingen, *R. J. C.........*, zijne vrouw op eene verregaande onmenschelijke wijze mishandelde, ten gevolge waarvan een groot getal inwoners dezer stad, alsmede uit de gemeente Lonneker, waar hij woonachtig is, naar zijn huis liepen, en aldaar spoedig bemerkten, dat de mishandelde vrouw op den grond uitgestrekt in den tuin lag, zonder dat de dader er zich in het minst om bekommerde. Eenige personen, waaronder zekere *Haverkate*, wonende te Lonneker, gemelde vrouw bijstand willende verleenen, en tot dat einde aan de deur der woning van genoemden *R. J. C.* aangeklopt hebbende, werden daarin door dezen laatsten verhinderd, doordien hij hen bedreigde te zullen schieten, indien zij niet dadelijk vertrokken, waaraan door hen uit vrees voor het verlies van hun leven werd voldaan. Na eenige oogenblikken verscheen echter de commies in den tuin, voorzien van een dubbel jagtgeweer en legde, na eenige woordenwisseling, op *Haverkate* aan, doch het geweer weigerde, waarop hij terstond den anderen loop aftrok, met dat gevolg, dat *Haverkate* boven in de dij werd getroffen en oogenblikkelijk nederzeeg. Er bestaat echter geen direct gevaar.

De commies is daarop terstond gevat en in verzekering naar het huis van arrest te Almelo opgebragt.

ZWOLLE, 18 September.

Onze op heden gehouden gewone weekmarkt leverde voor den tegenwoordigen tijd een treffend schouwspel op, door den overvloed van allerlei levensmiddelen, waarmede zij vervuld was. De menigte vol beladen wagens konden elkander niet passeren, maar moesten achtereenvolgende wachten op de ontlading van de voorsten, hetwelk 3 volle uren duurde; de markt werd allengs zoo vol, dat men er zich naauwelijks op bewegen kon; intusschen droeg de policie zorg, dat alles geregeld kon afloopen. Men verbeelde zich deze markt, waar heden waren aangebragt ruim 1600 mudden aardappelen, ruim 800 mudden rogge, 380 mudden boekweit, behalve nog de tarwe, gerst, haver, boonen, erwten, enz., enz., en men wete, dat dit de markten in gewone tijden viervoudig overtreft, dan vragen wij, of men daarin geene reden heeft van bemoediging bij de treurige vooruitzigten, die het misgewas van de aardappelen oplevert?

De prijzen van de aardappelen zijn dan ook merkelijk gedaald, zoo zelfs, dat men eene aanzienlijke menigte niet heeft kunnen plaatsen.

Over het algemeen zagen er de aardappelen zeer gezond en frisch uit, en kon men aan de meesten geenerlei ziekte bespeuren; ook de vorm en grootte verschilden niets met vorige jaren, maar, zoo als de landlieden verzekerden, waren zij over het algemeen niet zoo smakelijk en melig als in andere jaren.

KAMPEN, 18 September.

Een ongewoon voorval brengt onze stille gezelschaps-kringen in beweging, en doet ons tegen den aanstaanden winter met ernst bedacht zijn, om de sluiting onzer woningen zoowel in- als uitwendig te verzekeren. In den nacht van den 14den op den 15den dezer is in de woning van den heer majoor *Kloosterhuis*, door beklimming van eenen tuinmuur en openbreken van onderscheidene deuren, gestolen eene aanzienlijke partij tafelzilver, een gouden dameshorologie, eene beurs met eenig geld. Daar men de geldbeurs voor het bed van den majoor heeft weggehaald, eene in eene gezelschapskamer op eene kroon gevonden kaars heeft ontstoken, en vermoedelijk zich hoofdzakelijk van dit licht heeft bediend, ten einde het echte zilver uit eenige pleeten tafelbenoodigdheden te zoeken, welke laatste dan ook alle zijn achtergebleven, teekent deze diefstal eene vermetelheid, die tot nog toe in deze omstreken ongehoord is. De bekende waakzaamheid onzer stedelijke policie heeft zich terstond in beweging gesteld, en men vleit zich, weldra eenig spoor der misdadigers te zullen ontdekken.

GORINCHEM, 18 September.

Als wij wél onderrigt zijn, hebben reeds eenige landeigenaars, zoo uit deze stad als in den omtrek, den landbouwers, die land van hen in huur hadden, en door het mislukken van den aardappelenoogst gevoelige slagen geleden hebben, naar mate van dit verlies, de verschuldigde pacht of geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden. Wij meenen deze loffelijke daad te moeten vermelden, ten einde dit anderen, wier vermogen eene dergelijke opoffering toelaat, tot navolging moge opwekken.

ROTTERDAM, 19 September.

Men zal zich de publicatie herinneren, door den vice-president van den raad, waarnemenden gouverneur-generaal van Nederl. Indië, in dato den 29sten Mei j.l., uitgevaardigd, waarbij aan de Javasche Bank werd verboden, om gedurende den tijd van een jaar, of zooveel korter als de Regering dit verbod mogt opheffen, verwisselingen te doen van bankbiljetten aan tooner tegen specie; en aan alle collegiën van justitie geïnterdiceerd, om gedurende datzelfde tijdvak kennis te nemen van regtsvorderingen, de strekking hebbende, om de Javasche Bank tot zoodanige verwisseling te noodzaken.

Een houder van bankpapier, de heer *L. van Vliet* te Batavia, scheen niet gezind te zijn, in de verordening der publicatie te berusten. Hij kon echter geen' notaris vinden, die aan het gouvernement zijn protest er tegen wilde insinueren. Na schriftelijk den heer notaris *J. C. Meijer*, te Batavia residerende, te hebben verzocht, het door hem gestelde protest te beteekenen, wendde hij zich bij rekest tot den raad van justitie te Batavia, opdat den notaris bevolen mogt worden, hem zijn ministerie te verleenen. Het rekest werd afgewezen, en hierop appelleerde de suppliant bij het hoog-geregtshof van Neêrlands Indië. Wat van dit appel geworden is, hopen wij nader mede te kunnen deelen. In de Rotterdammer Courant vindt men het protest in zijn geheel.

ZIERIKZEE, 19 September.

Gisteren middag heeft in de gemeente Noordgouwe (eiland Schouwen) een droevig ongeluk plaats gehad. Aldaar, namelijk, is een stuk muur door den wind omgevallen, waaronder een 9jarig kind van een' arbeider dood is gebleven.

UTRECHT, 20 September.

De landbouwers worden ten sterkste aangeraden, om de aardappelen goed te laten droogen, dewijl dezelve alsdan den geheelen winter als voedsel kunnen gebruikt worden. Men snijde evenwel vóór de drooging het aangestokene af.

— Een brief uit Kafferland, dd. 4den Junij, zegt: „Op den 31sten Mei hadden wij een' der zwaarste sneeuwstormen, welke ik ooit in deze kolonie gezien heb. De bergen zijn alle wit, en vertoonen een waarlijk Europeesch gezigt aan onze Afrikaansche oogen. Drie Kaffers, die in de afgeloopene week de Bontebok-vlakten doorgingen, zijn door leeuwen gedood. — *C. F. Times*, 12 *Junij*.

Uit Langekloof meldt men van den 4den Junij: „Wij hebben hier vier dagen achtereen sneeuw gehad. — Het gezigt was fraai, doch ellendig voor onze schapen; want de aarde was 16 duimen dik met sneeuw bedekt. Wij waren verpligt onze schapen met haver te voeden.

En uit Colesberg van den 9den Junij: „Ik heb het nooit te voren alhier zoo koud gevoeld. De thermometer is dikwijls 8 en 10 graden beneden het vriespunt."

WAGENINGEN, 20 September.

Men is hier op verscheidene plaatsen druk bezig met het poten van aardappelen, die op eene diepte van elf oude duimen worden in den grond gelegd en in het laatst van Februarij of het begin van Maart 1846 tot rijpheid zijn en dan het dubbel gewas opleveren zouden. — Het is te hopen, dat deze proefneming naar wensch gelukken moge.

LEIDEN, 20 September.

Heden hield de buitengewone hoogleeraar *P. L. Rijke* zijne inwijdingsredevoering: *de meritis Viri Clarissimi Petri Johannis Uylenbroekii*; d. i. *over de verdiensten van den hoogleeraar Pieter Johannes Uylenbroek.*

— In den Academischen Kruidtuin alhier is thans een Littaca gemini flora, Brign. of Bonapartea juncea, Willd., met een' bloemstengel van ruim ééne Ned. el hoog, die zij sedert den 29sten Augustus gevormd heeft; de bloemknoppen beginnen zich te vertoonen en de stengel neemt nog steeds in hoogte toe.

ASSEN, 18 September.

De bisschop *van Curium* zal den 25sten e.k. de nieuwe R.-C. kerk te Frederiksoord inwijden.

LEEUWARDEN, 21 September.

De harddraverij om eene zilveren *koffijvaas* en dito *schenkblad*, van Koningswege aangeboden, heeft eergisteren, in tegenwoordigheid van den staatsraad, gouverneur van Friesland, plaats gehad. Acht paarden dongen naar den prijs, die behaald werd door de bruin langstaart merrie, genoemd *Snuf*, toebehoorende aan den heer *E. Bindervoet*, te Zuidhorn, en bereden door *H. Luurts*.

Niettegenstaande het ongunstige weder, waren er vele aanschouwers bij dit Friesch volksvermaak tegenwoordig, terwijl het muzijk-corps der stedelijke schutterij alhier eene aangename afwisseling aan hetzelve gaf, door het keurig uitvoeren van eenige muzijkstukken.

GRONINGEN, 22 September.

Wij vernemen, dat de heer S. K. Thoden van Velzen, theol. doctor en predikant te Nijmegen, de beroeping als predikant bij de Nederd. Hervormde gemeente te Leeuwarden heeft aangenomen.

— Zaturdag morgen, den 20sten dezer, ongeveer te acht uren, was eene der dochters van den poortier der Kranepoort, H. Wendel, een meisje van bijna zestien jaren, met name Trientje Wolters Wendel, bezig om bij den voor haar huis aanwezigen trap eenig water te scheppen en had het ongeluk uit te glijden en zoodoende in het diep te storten.

Reeds was zij een eind weegs voortgedreven, toen bij toeval hare moeder buiten het huis komt en ontwaart, dat er een mensch in het water ligt. Nadat zij reeds eenige oogenblikken om hulp had geroepen, bemerkt zij, dat het haar eigen kind is, dat in doodsgevaar verkeert. Ontzettend tooneel voor eene moeder! Zooveel hare zwakke krachten dit toelaten, zijnde sedert lang aan eene ongesteldheid lijdende, vliegt zij weder ten huize binnen, om haren echtgenoot van het onheil te verwittigen. Niet zoodra heeft deze zulks vernomen, of ook hij is buiten de deur, gereed om zich in den vloed te werpen, om, ware het mogelijk, zijn kind aan den naderenden dood te ontrukken; doch wordt hierin door de toegestroomde menigte teruggehouden, als bewust, dat men, in steê van eene, straks twee drenkelingen zoude hebben te aanschouwen, bij zijne onbedrevenheid in het zwemmen. Der moeder, insgelijks weder buiten gekomen, en hare lievelinge alsnog aan het gevaar ter prooi ziende, was dit lijden te zwaar: zij zonk bewusteloos neder.

Inmiddels had zich Jurjen Orsel, sjouwerman, wonende bij de Draaibrug alhier, door de zamengestroomde menigte een' weg gebaand. Den vader vermanende, om zich niet aan het gevaar bloot te geven, bakent hij intusschen met koene beradenheid het punt af, waar de drenkelinge zich thans moest bevinden, en met mannenkracht zich, een weinig beneden dat punt, van de omheining van het plankpad, dat ter zijde van dit huis in het Reitdiep staat, afstootende, springt hij in den stroom, en tracht vervolgens zijn doelwit zwemmende te bereiken. Gelukkig komt het meisje thans weder te voorschijn, en na eenige inspanning heeft hij het geluk, door onderduiking, haar om de middel te grijpen en alzoo boven water te brengen. Nimmer welligt kwam toegeschoten hulp ter redding meer juist van pas dan hier, dewijl, ware die een oogenblik later opgedaagd, de drenkelinge reddeloos had verloren geweest, vermits deze reeds tot het punt was voortgesleurd, waar het water uit de Zuider- en Noorderhavens zich vereenigt en in het Reitdiep valt, juist op een oogenblik dat het water met sterken stroom afliep. Eene boot, door twee kloeke zeelieden, te weten F. Fekkes Cremer, stuurman, en Teunis Boomgaard, matroos, pijlsnel aangevoerd, nam redder en geredde op, en de ouders hadden het onuitsprekelijk geluk hun kind levende in hunne armen te kunnen ontvangen. Schoone taak voorwaar voor de maatschappij ter redding van drenkelingen, in hare geschiedboeken te vermelden, voor welke daad zij aan Jurjen Orsel haren gedenkpenning uitreike! — IJlings toegediende geneeskundige hulp, zoowel aan de bewusteloos liggende moeder, als aan de geredde dochter, heeft het overige uitgewerkt, om van dit huisgezin een' maar al te zeer gevreesden slag af te weren. Thans bevindt het meisje zich weder in redelijken welstand.

— De persoon H. H., dienende als vrijwilliger bij het depôt van het 8ste regement infanterie, oud 22 jaren, heeft in den avond van Vrijdag j.l. een einde aan zijn leven gemaakt, door zich den tromp van een geladen geweer in den mond te zetten en het door middel der groote teen af te trekken. Naar men verzekert, moet de beweegreden daartoe gezocht worden in eene hem te wachten staande onteerende straf, ten gevolge van zijne doorgaande slechte gedragingen.

— Eergisteren is in een' der stadswingers, achter den Apoortenwal, gevonden het lijkje van een eerstgeboren kind van het vrouwelijke geslacht, verborgen in eene doos.

— Als Rijks-veearts ter standplaats Oude Pekela is door het Gouvernement aangesteld H. Strating, veearts der 1ste klasse.

— Aan eenen brief, van het *Hoogezand* ontvangen, ontleenen wij zakelijk het volgende berigt, waarop wij de aandacht onzer lezers meenen te moeten vestigen:

De heer H. D. B., aldaar woonachtig, had voor omstreeks veertien dagen eene partij aardappelen gerooid, welke ten deele aan de thans heerschende besmetting onderhevig waren. Dezelve uitgezocht hebbende, wierp hij de door de ziekte aangedane op een' hoop achter zijn huis, ten einde ze later op den mesthoop verder aan de verrotting prijs te geven. Doch na eenige dagen bij toeval ontdekt hebbende, dat dezelve *in de opene lucht*, in plaats van slechter, veel beter waren geworden, niettegenstaande den regen, die er op gevallen was, keerde hij ze om, herhaalde zulks den anderen dag, opdat van die zijde der aardappels, die vroeger niet aan de opene lucht blootgesteld was, ook de ziekte aftrekken zou. Bij nader onderzoek bleek, dat de aardappelen zóó blank van binnen waren, dat men zeggen zou dat dezelve in het geheel niet van de ziekte aangetast waren geweest. Of deze aardappels nu goed van smaak zijn, heeft hij niet onderzocht, maar hij noodigt anderen uit, hetzelfde middel aan te wenden. Stellig verklaart hij, dat dezelve *als pooters voor het aanstaande voorjaar zeer geschikt zijn.*

Alexander Dumas moet de zonderlinge verklaring gedaan hebben, dat hij, wanneer hij het woord *Fin* onder zijnen 500sten roman zette, hij de pen voor altijd zoude nederleggen. De Fransche dagbladen berekenen thans, in welken korten tijd dit zou kunnen geschieden; de beroemde Feuilletonist voltooit namelijk een deel zijner romans in vier dagen. Nu heeft hij, volgens sommigen, reeds 220, volgens anderen, 250 deelen geschreven. Men neme het minste en zekere getal, te weten 200, zoo blijven nog 300 over, waarvan hij, zelfs 5 dagen op het deel gerekend, 6 in de maand of 72 in het jaar leveren en in $3\frac{1}{2}$ jaar zijn laatste kan voltooid hebben. Eene Heidin moet hem op eene zijner reizen voorspeld hebben, dat zijn 501ste roman verderfelijk

voor hem zijn zal, en hij is te zeer romanschrijver, om niet aan voorspellingen te gelooven.

In de *Staats-Courant* van den 20sten September leest men: Het verslag der commissie van Landbouw te Utrecht over de heerschende ziekte der aardappelen is niet minder belangrijk, dan het medegedeelde verslag uit Groningen. Wij laten het hier volgen:

Zoodra de geruchten omtrent het verontrustend verschijnsel der ziekte en van het bederf, waardoor de aardappelen ook in deze provincie zijn getroffen geworden, ter ooren van de commissie van landbouw waren gekomen, heeft zulks dadelijk onze aandacht en belangstelling opgewekt, en hebben hare leden zich beijverd, om aangaande de uitgebreidheid en den aard der kwaal in de verschillende distrikten, welke respectievelijk aan hun toezigt zijn opgedragen, zoodanige nasporingen te doen, als zouden kunnen strekken, om tot hare nadere kennis te geraken. Bij missive van U Hoogedel Gestrenge van den 13den Augustus j.l., no. 1 AZ., uitgenoodigd wordende, om U Hoogedel Gestrenge mede te deelen hetgene nopens deze gewigtige aangelegenheid is ontdekt, vergezeld van al die beschouwingen, welke ons zullen voorkomen van belang te zijn, om aan de kennisneming der Hooge Regering te worden onderworpen, zoo hebben wij de eer, U Hoogedel Gestrenge hiernevens het resultaat onzer bevindingen te doen toekomen, met en benevens de opmerkingen, waartoe de overweging van dien rampspoed, in meer dan één opzigt, aanleiding heeft moeten geven.

Het is uit de bedoelde nasporingen gebleken, dat de algemeen bekende en reeds in vele dagbladen beschreven ziekte der aardappelen over de geheele uitgestrektheid van dit gewest plaats heeft, zoodat geen district, ja geene gemeente daarvan als verschoond kan worden beschouwd, en weinige, zoo eenige, velden van aanbelang er van uitgezonderd zullen mogen worden geacht.

Bovenal is het aardappel-bederf het sterkst op de *kleigronden*, en even algemeen op de *zware*, zoowel als op de *ligtere* en *meer zavelachtige*, terwijl het op de *hooge zandgronden*, bepaaldelijk in de oostelijke streek der provincie, eenigermate in minderen trap bestaat.

Niet alleen is eene enkele, maar zijn alle soorten van aardappelen, en zoowel de vroege als late, ofschoon niet alle in dezelfde mate, door het bederf aangedaan. Inzonderheid zijn de vroege soorten er over het geheel het sterkst door getroffen, en wel zoodanig, dat het loof als geheel verdord en verrot kan worden beschouwd, zijnde naar dezelfde evenredigheid de aardvrucht zelve aangedaan en bedorven. Ten aanzien der zeer vroeg gepote, schijnt hierop in enkele streken eene uitzondering te bestaan, voor zoo ver die aardappelen rijp waren geworden, toen het bederf in het loof werd bespeurd, en zij reeds toen gerooid werden. Onder de vroege soorten is de vrucht der zoogenoemde *gele Vriezen*, ook der zoogenoemde *muizen*, zoodanig aangedaan, kenbaar aan de bruine vlekken, waarmede zij aan de kenen uitslaan en inrotten, en zelfs bij de doorsnede in den geheelen ring zijn aangestoken, dat daarvan slechts zeer weinige kunnen worden gebruikt, terwijl zij, na gerooid te zijn, en tweemaal vierentwintig uren op een' hoop te hebben gelegen verrotten en verschimmelen. Echter droog en luchtig op planken uitgespreid wordende, droogen ze eenigermate op en blijven zij gewoonlijk nog eenigermate bruikbaar.

Ten aanzien der late soorten, als daar zijn de *witte* en *blaauwe Vriezen*, *roode* en *witte rozen*, *Zeeuwsche rooden*, bestaat almede het geval, dat ze voor het gebruik meestal verloren zullen zijn, ten minste die vruchten, welke, tijdens het ontstaan van het bederf in het loof, bijna haren wasdom hadden verkregen. Er bleef in het eerst nog eenige hoop over, dat die aardappelen, welke zoo ver nog niet gevorderd waren, zouden blijven doorgroeijen, van het bederf bevrijd blijven, en voor het gebruik geschikt zouden worden, indien gunstig najaars-weêr mogt toelaten, dat de rooijing niet te vroeg zou behoeven plaats te hebben. Deze hoop is echter later zeer verzwakt, nadat men bevonden heeft, dat de gevallen regen de verrotting ook der late soorten zoozeer heeft bevorderd, dat zelfs de ranken begonnen te verrotten, en de aardappel als van zelf er afvalt en dus alle doorgroeijing ophoudt. De soorten, genoemd de *witte rozen* en de zoogenoemde *stoelenmatters* schijnen het minst getroffen te zijn, hebbende meestal groen loof behouden, terwijl in tegendeel de *roode rozen* ongemeen sterk zijn aangedaan en geheel schijnen te zullen verrotten. Behalve de genoemde soorten, deelen in hetzelfde bederf de *Westlanders*, *klein-keenen*, *rood-keenen*, *zaad-zeeuwen*, alsmede sommige nog weinig algemeen verspreide soorten, zoo als de *Westenbergers*, de *Peruviaansche aardappelen*, de voor eenige jaren van het Gouvernement ontvangen *Amerikaansche* of *hidneys*, de in dit jaar uit Duitschland aangevoerde, hier *Koblentzers* genoemd, en verschillende soorten van *vee-aardappels*. Over het geheel worden de betere soorten met fijn loof en blaauwe bloemen sterker, dan die een grof loof en witte bloem bezitten, aan het bederf onderhevig bevonden.

Het valt voor alsnog niet met volstrekte zekerheid te bepalen, welke de eind-uitslag van dezen bekommeringbarenden toestand zijn zal, daar zulks nog eenigermate van de volgende weêrsgesteldheid afhankelijk zal zijn. Men mag echter reeds nu met groote waarschijnlijkheid verwachten, dat de uitkomst treurig zijn zal, kunnende toch reeds worden vooruitgezien, dat een overgroot aantal bunders, vooral der kleigronden, waartoe in de eerste plaats moeten gerekend worden het kwartier tusschen den Rijn en den Stichtschen IJssel, alsmede de gemeenten langs de Vecht gelegen, of het zesde district, grootendeels, ja geheel, als verloren moeten worden geacht. In het laatstgenoemde kwartier zal in het najaar bijkans niets overblijven. In andere streken, alwaar de plant niet geheel is verdord, is de groei voorzeker zoo benadeeld, dat de aardappel zijnen volkomen wasdom niet zal bereiken, zoodat dus de opbrengst van zulke akkers, hoewel de aardappelen zelve nog gedeeltelijk of geheel buiten bederf mogten zijn gebleven, veel geringer zal zijn, dan gewoonlijk. Men merkt wel op, dat, gelijk ook de dagbladen daaromtrent ten aanzien van andere gewesten melding maken, de stengels hier en daar nieuw loof verkrijgen, en zulks zal aan den voortgroei der nog onbedorvene en vastzittende vruchten mogelijk eenigermate bevorderlijk kunnen zijn; dan aan de vorming van nieuwe aardappelen, die tot eene voldoende grootte en rijpheid zouden komen, valt hierbij niet te denken.

Ofschoon nu de kwaal wel hare hoogte schijnt te hebben bereikt, zoo bestaat er, naar onze wijze van zien, bij het reeds gevorderde saizoen, geen vooruitzigt op een belangrijk herstel, en zouden wij, de zaak van het standpunt beschouwd, waarop zij zich thans bevindt, en onverminderd de gunstige invloeden, welke nog ten goede mogen kunnen medewerken — waarvan echter weinig mag worden verwacht — de opbrengst van bruikbare en voor den winter duurzame aardappelen, bij nadering, nog niet op een vierde gedeelte der hoeveelheid, welke is verbouwd geworden, durven aanslaan.

Hetgeen elders ten aanzien van het ontstaan en den voortgang van het bederf is opgemerkt, is ook hier ondervonden. Sedert vele jaren stond het gewas der aardappelen niet zoo algemeen voordeelig als in den voorzomer van dit jaar, en men verwachte schier overal een' dubbelen, ja driedubbelen oogst van dezelven. Dan genoegzaam op denzelfden tijd, toen de berigten uit andere landstreken van het onverwacht bederf in de aardappelen gewag maakten, werd het ook in dit gewest waargenomen, kenbaar aan de vlekken op de bladeren, welke daarna slap nederhingen en verdorden, in welken toestand de stengel mede weldra begon te deelen, zoodat het loof miskleurig en als verflenst werd, afviel, de bloem verwelkte en de aardappel zelf aan de inplanting van den stengel ziekelijk veranderd werd bevonden. Dit bederf zet zich eerst buitenwaarts rondom de vrucht voort, dringt later of bij toeneming tot in het binnenste van het weefsel of merg door, en neemt de inwendige massa van den aardappel in. De aangedane plaatsen laten zich aan denzelven, op het gezigt en aan het voelen, door bruine, roestkleurige vlekken onderkennen, op welke de opperhuid zich bij de minste wrijving of drukking loslaat, zijnde de zelfstandigheid aldaar, nadat de vrucht eenigen tijd buiten den grond is geweest, week en rottig.

Zij, die zich met een opzettelijk microscopisch onderzoek aangaande dit bederf hebben onledig gehouden, waaronder wij onze verdienstelijke stadgenooten, de heeren med. doct. E H. Moleschott en dr. E. H. von Baumhauer rekenen mogen, alsmede den hoogleeraar P. Harting, die ons schriftelijk den uitslag van zijn microscopisch onderzoek, vergezeld van zijne beschouwing omtrent den aard der ziekte, wel heeft willen mededeelen, stellen, dat het bederf gegrond is in, immers gepaard gaat met de ontwikkeling van *zwam-soorten*, *schimmel* of *cryptogamische* voortbrengselen, zijnde namelijk de *Fusisporium solani* of het *sporenverspreidertje* van de aardappelplant en eene verscheidenheid van dezelve, of eene daarmede verwante soort, alsmede korrels der *protomyces* of *zwambeginsel*, waarvan de kenmerken, wijze van ontwikkeling, en de voortgang van de bladeren tot den stengel, en van boven naar beneden, nader in de daarover uitgegevene verhandeling door de twee eerstgenoemde heeren, en in de schriftelijke, aan de commissie ter hand gestelde memorie van den hoogleeraar Harting worden uiteengezet, in welke bijzonderheden wij oordeelen, ter vermijding eener te groote uitvoerigheid, thans niet te moeten treden.

Er bestaan onderscheidene gevoelens over de oorzaken, welke gehouden worden tot het bederf der aardappelen aanleiding te hebben gegeven, welke tot twee hoofdsoorten kunnen worden terug gebragt, namelijk:

1) dat de kwaal zoude moeten worden toegeschreven aan de pootaardappelen, als zijnde deze misschien wegens de natheid van het vorige jaar van eene min deugdzame hoedanigheid geweest, en hebbende reeds de kiemen van het thans heerschende bederf in zich bevat;

2) dat het zoude moeten worden gezocht in uitwendige oorzaken, en wel in een' of meerdere nadeelige invloeden, welke de dampkring op den groei der aardappelplant zal hebben uitgeoefend.

Wat het eerste gevoelen aangaat, zoo meenen wij het als onaannemelijk te moeten beschouwen, en zulks om de volgende redenen:

1) Men neemt waar, dat vele pootaardappelen, welke nog onverteerd aan de stoelen gevonden worden, bij het opnemen gaaf en zonder eenig bederf zijn gebleven; terwijl ook sommige zorgvuldige landbouwers verzekeren, dat de poters, door hen gebezigd, geen het minste kenteeken van bederf droegen, toen zij in den grond werden gelegd. En bijaldien het tegenovergestelde al, ten aanzien van eenige soorten of in enkele streken, het geval zou hebben kunnen zijn, daar sommigen willen, dat hetzelfde of een gelijksoortig bederf reeds sedert eenige jaren in sommige oorden van ons land zou zijn waargenomen (men zie *Berigten en mededeelingen door het genootschap van landbouw en kruidkunde* te Utrecht, eerste aflevering; *Bijvoegsel van den hoogleeraar* C. A. Bergsma), zoo is het niet te veronderstellen, dat zulks bij al de onderscheidene soorten van pootaardappelen gelijktijdig zou hebben plaats gehad, en wel over zoodanige geographische uitgebreidheid, als waarover het bederf zich uitstrekt, daar het toch niet alleen in de meeste, zoo niet in alle provinciën van ons Koningrijk bestaat, maar ook, luidens de openbare berigten, België, ook Engeland, en volgens bijzondere ontvangene mededeelingen, mede Duitschland, althans langs den Rijn, daarvan niet verschoond zijn gebleven.

2) Hoewel de natheid van het vorige jaar een' ongunstigen invloed op de hoedanigheid der aardappelen heeft gehad, zoodat zij over het geheel minder smakelijk en ook veelal aan spoedige rotting onderhevig werden bevonden (men zie het Verslag van den algemeenen staat van den landbouw over 1844, artikel *Aardappelen*), zoo heeft men echter, in vroeger achtereenvolgende regenachtige jaren, daaruit geenszins zulke nadeelige gevolgen zien voortvloeijen; weshalve wij ze ook thans daarin niet meenen te kunnen zoeken, ten minste deze oorzaak niet voor de eenige van het bederf te mogen houden.

3) Evenmin laat het zich aannemen, dat de kwaal zou kunnen worden toegeschreven, zoo als men almede heeft gewild, aan eene langzame ontaarding of verbastering, welke de aardappelen bij ons zouden hebben ondergaan, ofschoon reeds sedert vele jaren geklaagd wordt, dat de aardappelen over het geheel niet meer beantwoorden aan de vroegere deugdzaamheid, hetgene men in verschillende oorzaken heeft gezocht, als daar zijn: het sterk verbouwen op allerlei soort van gronden, het gedurig telen op denzelfden bodem, de vermenging van de veelvuldige varieteiten onder elkander, enz.; zoo bestaat die verminderde deugdzaamheid wel in eene zekere verandering der vrucht, doch die men daarom niet ziekelijk of bedorven zal kunnen noemen. En het bederf, zoo als het thans onder alle, zelfs bij de eerst sedert korte jaren ingevoerde soorten wordt waargenomen, zal dus ook niet uit deze oorzaak kunnen worden verklaard, te minder, daar het zich gelijktijdig en als het ware plotseling in de reeds vermelde uitgestrektheid heeft geöpenbaard.

4) Maar hetgene tot sterk bewijs verstrekt, dat het bederf niet aan de poters kan worden toegekend, is de waarneming, dat ook de aardappelen uit zaad geteeld door hetzelve aangedaan worden bevonden, hebbende een onzer medeleden ons zoodanige zaailingen van de *roode rozen* getoond, waaraan het bederf niet viel te miskennen.

Indien derhalve de eerste oorzaak der ziekte niet in de pootaardappelen kan gezocht worden, zoo bestaat de grootste waarschijnlijkheid, dat zij aan uitwendige oorzaken, welke op de vegetatie der planten op eene nadeelige wijze hebben gewerkt, zal moeten worden gezocht, hoewel het tot dusver onzeker is, welke invloed hier het naast zal moeten worden beschuldigd, hetzij namelijk koude, vorstachtige nevels, welke na half Julij — tot welken tijd het loof der aardappelen zeer krachtig was opgegroeid en de planten in vollen bloei stonden — gedurende eenige nachten zijn gevallen, waardoor de omloop der sappen is gestoord, hetzij van de buitengewone hitte, welke in het begin dier maand heeft plaats gehad, en de daarop gevolgde verkoeling van den dampkring, gepaard met aanhoudende natheid, of aan eenen, tusschen den 22sten en 23sten Julij gevallen, kleefachtigen of vetten mist, welken men hier en daar wil hebben waargenomen.

Dat intusschen het verschijnsel aan een' atmospherischen invloed zal moeten worden toegeschreven, hiervoor pleit ook de waarneming, dat op zulke velden, welke onder digt geboomte, bijv. appel- en andere boomen, gelegen of van dezelve omringd waren, de planten zich veelal gezond vertoonen, terwijl dezelve op de naburige opene velden ziek worden bevonden. Er bestaan mede gevallen, dat de ziekte in het bovenwaartsche gedeelte der plant reeds tamelijke vorderingen heeft gemaakt, en dat desniettegenstaande de knollen geheel gezond schijnen: iets, hetwelk bepaaldelijk bij sommige grove soorten of zoogenoemde varkens-aardappelen is opgemerkt.

Hiermede strookt tevens de wijze, waarop het bederf ontstaat en voortgaat, vertoonende het zich namelijk eerst in het loof en gaande langs de takken tot den stengel van boven naar beneden voort en alzoo tot de vrucht over, en wel zoo, dat doorgaans eerst de naast uit den stengel voortkomende, namelijk de bovenste aardappelen worden aangedaan, terwijl de dieper gelegene nog gaaf zijn, hetwelk tevens bewijst, dat de ziekte niet in de vrucht zelve haren oorsprong neemt. De heeren Moleschott en von Baumhauer vonden op de aardappelen, die door de ziekte aangetast en versch uit den grond waren gehaald, nimmer een spoor van de bovengenoemde zwamsoorten.

Indien wij nu het bederf van den aardappel in atmospherischen invloed, van welken aard die dan zijn moge, als hoofdoorzaak meenen te moeten zoeken, zoo willen wij daarmede geenszins te kennen geven, dat geene andere omstandigheden tot het voortbrengen van hetzelve kunnen medewerken. Gelijk toch tot het doen geboren worden van algemeene ziekten bij den mensch en dieren meestal meerdere invloeden elkander ontmoeten en moeten zamenwerken, zoo is zulks ook bij de algemeene ziekten der planten het geval, en als zoodanig kan misschien de koude staat, waarin zich de kleilanden ten gevolge der late vorst en de koude in Mei bevonden, daartoe hebben medegewerkt. Immers kwamen de vroeg gepote aardappelen traag voor den dag, en groeiden zij in den beginne slecht voort, terwijl zij zich in de maand Junij zoo krachtig en spoedig ontwikkelden en opschoten, dat men zich niet herinnert, in vele jaren zulk een' weligen wasdom der aardappelplanten te hebben waargenomen, zijnde het loof niet zelden te hoog opgegroeid. Moet nu zulk eene onregelmatige en buitengewoon welige groei eene ongeregelde werking in de organische gesteldheid der plant te weeg brengen, bij haar als het ware een' staat van kwaadsappigheid verwekken en haar tevens meer dan gewoonlijk vatbaar maken voor de inwerking van opvolgende schadelijke invloeden, bepaaldelijk ook voor het ontstaan van woekerplanten op dezelve, waarbij de hoofdplant in kwijning en verdorring geraakt, zoo heeft misschien deze omstandigheid, als voorbereidende oorzaak, tot de geboorte der ziekte kunnen medewerken en aan hare algemeenheid bevorderlijk zijn. Men heeft opgemerkt, dat hier en daar andere planten en gewassen, namelijk boekweit, boonen, tabak en andere door een soortgelijk bederf als de aardappelen zijn aangedaan; dit schijnt echter in deze provincie niet algemeen, noch van groot belang te zijn. Intusschen meenen wij niet onvermeld te mogen laten, dat een der leden onzer commissie een geheel bed met uijen in zijnen tuin op hetzelfde tijdstip zag verwelken.

Dat ook de natheid tot het bederf der aardappelen iets heeft toegebragt, mag daaruit worden afgeleid, dat zij zich op de vochtige en laag gelegene gronden, vooral op de kleigronden het meest algemeen en in een' ergeren trap vertoont, dan op de drooge en hooger gelegene zandgronden. Dan, dat ook de natheid van den bodem niet als de hoofdoorzaak, veelmin als de eenige, kan worden aangemerkt, wordt daardoor bewezen, dat het bederf zich mede vertoont in de aardappelen, welke op eenige zandige bergheuvels in het oostelijk gedeelte dezer provincie zijn geplant.

In hoe ver er aan besmetting te denken valt, door de verspreiding van het cryptogamisch stof van de aangedane over de nog onaangetaste velden, zoo als men elders, namelijk in Vriesland, wil opgemerkt hebben, dat het bederf zich in de rigting van den wind zou hebben uitgebreid, durven wij niet beslissen, daar ons de ondervinding ten deze ontbreekt, hoewel wij de mogelijkheid van zoodanige mededeeling overeenkomstig de wijze van *cryptogamische stofverspreiding* evenmin zouden durven ontkennen.

Ongeacht de aangevoerde beschouwingen, moeten wij betuigen, het bederf of de ziekte der aardappelen op verre na niet in haren waren aard en oorsprong te kennen en te doorgronden, en wij gevoelen ons te minder in staat, eene voldoende verklaring van het verschijnsel te geven, daar de kwaal zich voor het eerst in ons land op zulk eene wijze heeft geopenbaard, dat zij de algemeene aandacht tot zich trekt, de bezorgdheid van ieder' weldenkende opwekt en met regt de Hooge Regering aanspoort tot eene naauwkeurige kennisneming omtrent den waren staat der zaak, ten einde naar middelen om te zien, om zoo veel mogelijk te gemoet te komen aan het gebrek, hetwelk uit dezen rampspoed in het algemeen, doch bovenal voor de geringere volksklasse, moet voortvloeijen. Drie punten doen zich ten deze op, welke naar ons oordeel ernstige overweging verdienen:

1) Wat valt er onmiddellijk aan de kwaal zelve te doen, om haar te verbeteren of te herstellen?

2) Wat zal behooren te geschieden, om hare voortduring in volgende jaren voor te komen?

3) Welke middelen en maatregelen zullen worden beraamd en aangewend, om in de behoeften der armoede, bij het grootendeels ontbreken van het voorname voedsel — de aardappelen — waarmede de gemeene man zich onderhoudt, te voorzien?

(*Vervolg en slot hierna.*)

UTRECHT, 17 September. Ter vervulling der vacature bij de Evangelisch Luthersche gemeente alhier, veroorzaakt door het vertrek van ds. F. J Domela Nieuwenhuis, th. doct., benoemd tot hoogleeraar bij het Evangelisch Luthersch seminarium te Amsterdam, is gistereen door den grooten kerkeraad gevormd het navolgende twaalftal (alphabetisch gesteld): P. J. Andreae, th. doct., C. J. Holtzapffel, J. C. Schultz Jacobi, J. E. Inckel, J C. Kinderman, J. R. Eilers Koch, J. L. F. de Meijere, J. H. Michelsen, H. C. Millies, W. D Statius Muller, H. Schutte en C. D. Viehof, predikanten te Zierikzee, Woerden, Zutphen, Kuilenburg (ber. te Leiden), Edam, Wildervank en Veendam, Pekela, Purmerend, Haarlem, Bodegraven, Leeuwarden en Monnikendam. Waaruit is opgemaakt het volgende zestal: dd. H. C. Millies, J. R. Eilers Koch, H. Schutte, J. H. Michelsen, W. D. Statius Muller en C. D. Viehof; en heden het volgende drietal: dd. H C. Millies, J. R. Eilers Koch en H. Schutte; waaruit dadelijk, genoegzaam met eenparigheid van stemmen, beroepen is: de weleerw. zeer geleerde heer H. C. Millies, predikant te Haarlem.

HAARLEM, 18 September. De groote kerkeraad der Nederduitsche Hervormde gemeente alhier heeft, uit het te voren gemelde zestal, heden het navolgende drietal gemaakt van heeren predikanten (alphabetisch gesteld): DD. J. P. van Harencarspel, te Leeuwarden; C. L. Jungius, te Rijswijk, en G. J. de Klerk, te Oost-Zaandam.

ZEETIJDINGEN.

Gepasseerd te Nyburg den 13 Sept., kapit. *Knitze* jonge Wicher, van Amsterdam. — Te Rendsburg den 12 Sept., *de Jonge* Jantina, *Hansen* Dorothea Maria en *Bultje* Susanna, alle drie van Dantzig n. Amsterdam; *Sap* Margaretha Everarda, van Wismar n. Amsterdam; *Verlaat* Maria, van Memel n. Antwerpen; *Ekamp* Anna Clara, van Koningsbergen n. Hamburg; *Bakker* Tjatsiena, van Nestved n. Holland; *Potjer* Herstelling, van Lubeck n. Rotterdam; den 13den *de Jonge* Annegina, *Stomp* op Hoop van Fortuin en *Ekamp* vr Antje, alle drie van Stettin n. Amsterdam; *de Jong* Sikkolina Hooites, van Riga n. Dordrecht; *Mulder* Rensina, van Amsterdam n. Stettin; den 14den *Zoutman* Geertruida Hendrika, van Amsterdam n. Stettin; *Wever* jonge Hendrik, van Hamburg n. Koningsbergen; *Douwes* Johanna, van Hamburg n. Dantzig; *Teensma* jonge Ype, van Zwolle n. de Oostzee; den 15den *Venema* Alberdina, van Stettin n. Amsterdam. — Te Tonningen den 11 Sept., *Brandt* Catharina Sophia, van Nestved n. Amsterdam; *Nieveen* Goede Verwachting, van Dantzig n. Amsterdam; den 12den *Pekelder* vr. Heidewika, van Dantzig n. Rotterdam; *Douwes* Ons Genoegen, van Dantzig n. Zwolle; *Fokkes* de 4 Gebroeders, van Schiedam n. de Oostzee; den 13den *Jaski* Tjark Giezen, *Zeilinga* Meike en *Carst* Janke Hooites, alle drie van Muiden n. de Oostzee; den 14den *Walker* Gesina, van Neustadt n. Holland; *Flonk* jonge Flonk, van Fanoe n Groningen.

Binnengekomen te Amsterdam den 18 Sept., kapit. *Muntendam* Reinau Engelkens, van Newcastle; *Pot* Catharina Elisabeth, van Nerva. — Te Hollesloot den 17 Sept., *Meijer* vr. Trijntje, van Lubeck. — Te Texel den 17 Sept., *de Jong* de 4 Gezusters en *Schaap* Alida Gesina, beide van Londen; *Zelling* Gesina en *Potjer* Elsje, beide van Cardiff; *Wijkmeijer* Gesina, van Liverpool; den 18den *Smit* Prins Hendrik, van Banjoewangie; *Legger* Geertina, van Cardiff; *Bekkering* Geertina en *Ouwehand* Germania, beide van Hull. — Te Helvoet den 19 Sept., *Engelsman* Elisabeth, van Alicante. — Te Brielle den 16 Sept., *Naatje* Anna Margaretha, van Dantzig. — Te Vlissingen den 16 Sept., *Nielsen* Maria, van Kiertemunde; *Lucht* Gesina, van Hamburg. — Te Porto den 7 Sept., *Weij* Jan en Frederica, van Amsterdam. — Te Gravesend den 15 Sept., *Bauwens* jonge Jacob, van Ostende. — Te Rouaan den 15 Sept., *de Groot* jonge Cornelis, van Rotterdam. — Te Liverpool den 14 Sept., *Kars* vr. Klasina en *Parrel* vr. Neeltje, beide van Dordrecht; den 17den *Ugen* Anna Siberdina, van Rotterdam. — Te Leith den 15 Sept., *Visser* Gesina, van Harlingen. — Te North Shields den 16 Sept., *de Haan* Anna Jantina, van Amsterdam; *Kuipers* Gustaaf, van Harlingen; *Koop* Catharina, van Antwerpen. — Te Brest den 8 Sept., *Jonker* Alida, van Amsterdam. — Te Hull den 13 Sept., *Ketelaar* Jantina Hendrika, van Zwolle; *Ouwehand* Westphalia, den 14den *Borgman* Cornelis Dasse Victor en den 15den *Ouwehand* de Hoop, alle drie van Amsterdam. — Te Seaham den 14 Sept., *Wijbus* Vriendschap, van Yarmouth. — Te Kroonstad den 8 Sept., *de Jonge* Petrus Jacobus, van Amsterdam. — Te Memel den 7 Sept., *Onnes* Johannes, van Harlingen. — Te Kiel den 13 Sept, *Duit* Maria, van Amsterdam. — Bij Frederikshaven den 9 Sept., *Hansen* Emma, van Hobroe n. Amsterdam; *Hansen* Carolina, van Svendborg n. Holland. — Te Bergen den 30 Aug., *de Boer* Hoop en Verwachting, van Brussel. — Te Drammen den 1 Sept., *Drent* Engberdina Annechiena, van Purmerend. — Te Hamburg den 13 Sept., *Drent* Tjapke Schuringa en *Tunteler* vr. Christina, beide van Amsterdam. — Te Bremerhaven den 13 Sept., *Bontekoe* vr. Geertruida, van Groningen. — Te Cadix den 5 Sept., *Hazewinkel* Helena, van Amsterdam.

Binnengekomen te Texel den 20 Sept., kapit. *Bolhuis* Decima, van Batavia; *Flik* vr. Johanna, van Cadix. — In het Vlie den 17 Sept., *Dekker* Alida, van Newcastle; *Hazewinkel* jonge Cornelius, van Riga; *Drent* Engberdina Annechiena en *Vos* Reina, beide van Drammen; *de Groot* Eendragt, van Drobach; den 18den *Hazewinkel* Lucas Wigcher, van Stettin. — Te Liverpool den 17 Sept., *van Wijk* jonkvr. Maria, van Dordrecht. — Te Straalsund den 8 Sept., *Brouwer* vr. Renske, van de Weser.

In lading te Londen den 13 Sept., kapit. *Oldenburger* Broedertrouw, voor Amsterdam; *Waterborg* Fokkina, voor Rotterdam; *Brabander* Maria, voor St. Domingo; den 16den *Schuuring* Pieternella, voor Amsterdam; *Doornbos* Alida, voor Rotterdam. — Te Liverpool den 14 Sept., *Heeres* jonkvr. Elisabeth, voor Rotterdam.

Zeilklaar te Newyork den 23 Aug., kapit. *Post* Foska Helena, naar Amsterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 18 Sept., kapit. *Heikema* Agatha, naar Kroonstad; *Bakker* Elsina, naar Koningsbergen; *Huizing* Machiena, naar Stettin; *Wijnstok* Vriendschap, op avontuur; den 19den *Mulder* Margaretha, naar Londen; *Posthumus* Anne Willem, naar Riga. — Van Vlissingen den 18 Sept., *Meijer* Vriendschap, naar Riga. — Van de Rivier van Nantes den 14 Sept., *de Haan* Siewerdina, naar Amsterdam. — Van Liverpool den 15 Sept., *Roelfsema* Hillechiena Geerdina, naar Rotterdam. — Van Royan den 9 Sept., *de Boer* Vereeniging, naar Amsterdam. — Van Rouaan den 13 Sept., *Douwes* Jeldina Margaretha, naar Rotterdam; *Greven* Lammegina, naar Amsterdam. — Van Gravesend den 14 Sept., *de Jonge* de 4 Zusters, naar Amsterdam. — Van Cardiff den 14 Sept., *Sap* Vriendschap, naar Amsterdam. — Van Kroonstad den 6 Sept., *Lukens* Sieke van der West, naar Amsterdam; *Harding* Alida, naar Harlingen; den 9den *Schoemaker* Friederike, naar Dendermonde. — Van Pillau den 10 Sept., *de Vries* Vriendschap en *Puister* Rika, beide naar Holland. — Van Dantzig den 10 Sept., *Wijgers* Minerva, *van Wijk* Zorg en Vlijt, *de Groot* Josina Wilhelmina, *Douwes* Harmonie en *Steffens* Johannes, alle vijf naar Amsterdam; *Jonker* vr. Barbara, naar Bremen; den 11den *Stuit* Geerdina en *Mulder* Wendelina, beide naar Amsterdam. — Van Swinemunde den 9 Sept., *Douwes* Vriendschap, *Venema* Alberdina en *Folkertsma* Carolina, alle drie naar Amsterdam. — Van Hamburg den 13 Sept., *Meijer* vr. Christina, naar Antwerpen. — Van Bremerhaven den 14 Sept., *Huisman* Itjea, naar Groningen; *Lund* Clarisse, naar Baltimore.

Vertrokken uit het Vlie den 17 Sept., kapit. *Smit* Jantina Margaretha, naar Hull; *de Jong* vr. Martha, op avontuur; den 18den *Smit* Jan Freerk, naar Oudsoen. — Van Terschelling den 16 Sept., *de Jong* Anna, naar Riga. — Van Bolderaa den 10 Sept., *Haverbult* juffer Ynske, *Hazewinkel* Onderneming, *Hazewinkel* Alberdina, *van der Wouden* Gesina Gesina en *Scholtens* Margaretha, alle vijf naar Elseneur — Van Wolgast den 14 Sept., *Kruse* kleine Maria, naar Rotterdam. — Van Hamburg den 17 Sept., *Lukje* Annechiena, naar Amsterdam.

Het schip *Oceanus*, kapit. Smith, van Newyork naar Havre, is den 24 Aug. door den bliksem getroffen, waardoor een man der equipage gedood en verscheidene andere zijn gekwetst; het schip had eenige schade aan tuigaadje bekomen.

Een Hanoversche kof is met een Engelsch schip in aanzeiling geweest, en heeft daardoor de boegspriet gebroken en is vermoedelijk gezonken, hebbende men sedert niets meer van dezelve vernomen.

Volgens berigt van Salonica, van den 27 Aug., zouden aldaar in de nabijheid vier rooversvaartuigen kruisen, welke bij Scyrus eenige dagen geleden een te Salonica te huis behoorend schip hadden uitgeplunderd.

Het schip *Solo*, kapit. Perorich, van Cefalonia naar Hamburg, is in den nacht van den 16 Sept. op Jews's Gat gestrand en verbrijzeld; de kapitein en zes man der equipage zijn daarbij verdronken.

DELFZIJL den 22 Sept. Binnengekomen den 16den kapit. *de Jonge* vr. Aaltje, van Emden; den 20sten *Huisman* Itjea, van Bremen; *Sikkens* Annechiena, van Emden; den 21sten *Rozeboom* Onderneming, van Norden; *van Dijk* ...., van Bremen. — Vertrokken den 20sten *Gnodde* jonge Jan, naar Bremen; *Bootsman* Stiena, naar Oldersum; *Visser* vr. Luppina, naar Leer; *Boekhout* vr. Eefke, naar de N. Schans; *Top* Gezina Wilkens, naar Hull; *de Jonge* de 3 Zusters en *Post* Catharina, beide naar Noorwegen.

TERMUNTERZIJL den 22 Sept. Zeilklaar den 20sten kapit. *Buining* Jantina Kranenburg, naar Noorwegen; *Brouwer* Agina Undina, n. Dantzig.

ZOUTKAMP den 21 Sept. Vertrokken den 17den *Drewes* Henderika en *Smit* Morgenster, beide op avontuur; den 19den *Kruizinga* de 2 Gebroeders, naar Hamburg.

HARLINGEN den 20 Sept. Binnengekomen den 16den kapit. *de Groot* Eendragt, van Droback; den 20sten *Wijkmeijer* Gesina, van Liverpool. — Vertrokken den 14den kapit. *Klein* Baudina, op avontuur; den 15den *de Boer* Hoop en Verwachting en den 17den *Weting* Gezina, beide naar de Oostzee; *Smit* Jan Freerk, *Brouwer* Elzina, den 20sten *de Boer* Willem, *de Boer* Wilhelmina en *Drok* Elisabeth Maria, alle vijf naar Noorwegen; *Duit* Fennegina, n. Pruissen.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN,

WELKE DE SOND GEPASSEERD ZIJN.

10 Sept. Orre, de twee Gebroeders (Schiermonnik.), v. Riga n. Schied.
Uil, Sybrand Jan (Woudsend), v. Amsterdam n. Petersburg.
Bekkering, Gezina (Wildervank), van Libau naar Nantes.
11 —— Stratingh, Geziena (Pekela), van Stettin naar Amsterdam.
12 —— Douwes, de Vriendschap (Veendam), v. Stettin n. Amsterd.
Stuit, Johannes (Harlingen), van Amsterdam n. Petersburg.
Plukker, de Jufvrouw Hendrika (Gron.), v. Gron. n. Riga.
Nijman, de Handelaar (Sappemeer), v. Amsterd. n. Pernau.
Jonker, de jonge Agatha (Crommenie), v. Hull n. Petersburg.
Visser, de Vriendschap (Amsterdam), v. Amst. n. de Oostzee.
13 —— de Boer, Anje (Sappemeer), v. Amsterdam naar de Oostzee.
Dik, Catharina Josephine (Veendam), v. Antwerpen n. Riga.
de Jonge, jonge Pieter (Veendam), v. Hull naar Petersburg.
Schippers, Jantje (Veendam), v. Amsterdam n. de Oostzee.
Jaski, Alida Theodora (Amsterdam), v. Hull n. Petersburg.
Bakker, de jonge Tammink (Veendam), v. Amst. n. Stettin.
Oldendorp, de Hoop (Amsterdam), v. Amst. n. Petersburg.
Karsyns, de Vriendschap (de Bult), v. Amsterd. n. Dantzig.
de Jong, de Waakzaamheid (Harlingen), v. Harl. n. Petersb.
Visser, de Harmonie (Amsterdam), v. Amst. n. de Oostzee.
de Grooth, Lucas Wildervank (Pekela), v. Gron. n. de Oostz.
Mulder, de Vrouw Jantina (Pekela), v. Amsterd. n. Dantzig.
V. d. Borgh, Catharina Cornelia (Gron.), v. Hull n. Petersb.
Reinske, Willem Cornelis (Crommenie), v. Libau n. Nantes.
14 —— Doewes, de Harmonie (Veendam), v. Dantzig n. Amsterdam.
Baas, Wilmina (Pekela), van Nerva naar Holland.
Steffens, Johannes (Amsterdam), v. Dantzig n. Amsterdam.
Puister, Rieka (Veendam), v. Koningsbergen n. Antwerpen.
Wijgers, Minerva (Pekela), van Dantzig naar Amsterdam.
de Groot, Josine Wilhelmine (Harling.), v. Dantzig n. Amst.
15 —— Dethmers, Daniel Marius (Schiedam), van Windau n. Hull.
Scholtens, Magrieta (Wildervank), van Riga naar Amsterd.
Korter, Riga (Pekela), van Riga naar Amsterdam.

De Wind den 10den September Z.Z.W. en Z.; den 11den en 12den N.; den 13den N.W.; den 14den en 15den Z.W.

ELSENEUR den 15 September 1845.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* hebben de prijzen van het **BROOD** heden gezet als volgt:

Het grof Roggebrood . .	van 4 Ponden	45 Cts.,	per ℔ 11 Cts.
De Grofweiten Bol . . .	„ 5 Oncen	12 Cts.,	„ „ 24 Cts.
De Fransche Bol	„ 3 Oncen	13 Cts.,	„ „ 44 Cts.
De Regelwegge	„ 3 Oncen	12 Cts.,	„ „ 40 Cts.
De Hollandsche of Tarwebol	„ 3 Oncen	11 Cts.,	„ „ 37 Cts.

GRONINGEN, 22 September 1845.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 19 *September*.

TARWE.	GERST.	Zw. Voer 41 ℔ f 2,90
O. Bak 70 ℔ f 8,50	N. Wint. 52 ℔ f 5,50	» 44 » » 3,10
Jar. 68 » » 7,50	» 54 » » 5,85	BOONEN.
» 70 » » 8,00	» 56 » » 6,15	
Old. 66 » » 6,75	Zomer 54 » » 4,90	Paardenb. f 9,25,50
» 68 » » 7,25	» 56 » » 5,30	ZADEN, ENZ.
» 70 » » 7,75	» » »	
ROGGE.	Knobbe 60 » » 6,00	Gr.Gort f 12 f 13
N. Inl. 64 ℔ f 6,60	N. HAVER.	Par.100N.℔ f 16 f 20
» 66 » » 7,00	Dikke 42 ℔ f 2,95	Koolz. f 9 f 11,25
» 68 » » 7,40	» 44 » » 3,10	Zomerz. f 9 a f 11
O. » 66 » » 7,00	» 47 » » 3,35	Boterz. f
N. BOEKWEIT.	» 50 » » 3,60	Dederzaad f
Gr.Zd. 62 ℔ f 7,30	Bl. Voer 38 » » 2,80	G.Mostz. f 6,50 a f 9,50
» 64 » » 7,70	» 41 » » 3,00	Raapolie f 40
Zwarte 60 » » 7,60	» » »	Boter ¼ Ton f 22 f 25
Veen » »	Zw.Voer 38 » » 2,70	

De aanvoer van Granen nog gering zijnde, waren de prijzen van alle artikelen wederom hooger en als genoteerd verkocht. — Kool- en Zomerzaad goed prijshoudende. — Groene Erwten f 13 a f 15; Graauwe dito f 16 a f 18.

AMSTERDAM, 18 September. Heden bij partij verkocht: Tarwe: 126 ℔ witb. Poolsche f 340; 125 ℔ o. Zeeuwsche f 315; 123 ℔ j. dito f 280; 128 ℔ roodb. Poolsche f 355. — Rogge: 125 ℔ Pruiss. f 267; 125 ℔ Rost. f 250; 118 ℔ Odessa f 236; 119 ℔ Pruiss. in entr. f 245

Van den 19den. Tarwe met redelijken handel tot vorige prijzen: 123 ℔ bonte Poolsche f 330; 127 ℔ Kleefsche f 308; 129 ℔ Bovenl. f 318; 123 ℔ Vriesche f 270.

Nog verkocht: Tarwe 126 ℔ o. Neust. f 310; 128 ℔ Bovenl. f 312; 122 ℔ jar. Zeeuws. f 280.

Rogge als voren: 125 ℔ Stettin f 250; 125 ℔ Rost. f 250; 124 ℔ dito f 248; 119, 121 ℔ Pruiss. f 250, f 255. — Haver als voren: 83 ℔ dikke f 122.

Koolzaad in een doen: oud Zeeuwsch 64½ p. vl.; op 9 vat dadelijk 71 p. vl.; Sept. en Oct. 71 p. vl.; Nov. 71½ p. vl. — Lijnzaad f 5 hooger: 108, 109 pd. Arch. f 270; 110, 111 pd. Riga f 265; 104 pd. dito f 245; 108 pd. Petersb. f 282,50; 109 pd. dito f 285. In veiling: 96, 100 pd. ger. Memel f 6,50 a f 6,75. — Raapolie dadelijk in een doen, op levering iets flaauwer: per 6 w. f 41,75; Vlieg. f 40,50 a 75; Oct. f 41 a f 40,75; Nov. f 41,50 a 25; Dec. f 41,75 a 50; Mei f 39,75 a 50. — Lijnolie per 6 w. f 30,25; vlieg. f 29,25. — Hennepolie per 6w. f 33,75; vlieg. f 32,75.

LONDEN, 15 *September.* Hetgene zich van inl. Tarwe ter markt bevond, werd tot 2 sh. avans weggenomen. Vreemde werd op dezelfde verhooging gehouden, waardoor de omzet gestuit bleef. Gerst gaat tragelijk van de hand. Erwten 2 a 4 sh. duurder. Haver 6 p hooger.

Van den 17den. Van Inl. Tarwe was weinig ter markt; zoowel deze als vreemde bedong gemakkelijk 1 sh. avans; naar geëntreposeerde was eenige spekulatie-vraag. Gerst onveranderd. Haver bedingt den laatst betaalden hoogsten koers.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 20 *September*.

NEDERL. Werkel. Schuld 2½ pCt. 60½, 61⅛, 61⅜; Dito dito 3 pCt. 74, 74½; Dito dito op resc. 4 pCt. 97½, 98½, 98½; Amortisatie Syndicaat 4½ pCt. 99½; Handelmaatschappij 4½ pCt. 162¾, 163½, 163; Aand. Rijnspoorweg 4½ pCt. 113. — BELGIE, 4½ pCt. 96¼, 96¾; dito 2½ pCt. 54½; dito bij *Rothschild* 2½ pCt. 55, 55⅜. — SPANJE, L. bij *Ardoins*, van 85 £ 5 pCt. 22⅜, 22½; Dito bij dito, onbep. stukken 5 pCt. 20 9/16, 21 1/16; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. 31¼, 31½, 31½; Dito dito Kl. St. 31¾, 32¼; Coupons *Ardoins* 23½; Fransche Uitgestelde 7⅛. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 62, 63, 63; Dito dito 4 pCt. 61½, 62¼; Dito Binnenl. à 1 Conto 5 pCt. 68, 68½. — RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 107; Dito dito 1828 en 1829 5 pCt. 106¾, 106½; Certif. bij *Hope* 4 pCt. 92¾, 93; Dito bij *Stieglitz en Comp.* 4 pCt. 91½, 91¾; Cert. van Inschr. in Assign. 6 pCt. 74. — POLEN, Aand. met Loting fl. 500 f 152.

Oostenr. Metall. 5 pCt. 110½; Grieks. 5 pCt. 10½.

Gelijk wij gisteren reeds meldden, schijnt de beurs het ongegronde te bevroeden van den zoo onverwachten grooten achteruitgang in alle soorten van Holl. en vreemde effecten. De meer gunstige stemming, welke gisteren laat beurs zich begon te openbaren, heeft dan ook heden in alle deelen voortgeduurd. Gelijk vroeger ieder scheen te willen verkoopen, was heden ieder gretig om van de nog steeds lagere koersen partij te trekken, en om de verkochte posten weder in te koopen, of in nieuwe speculatiën te treden

In alle soorten onzer binnenl. fondsen was de handel vrij uitgebreid, doch bijzonder in Integralen, die, even als de overige, tot wederom veel hoogere prijzen gevraagd blijven.

Vreemde, en bijzonder Spaansche en Portug., staan steeds onder den invloed der Holl., en zijn allen op nieuw tot meer of min verhoogde prijzen gezocht gebleven.

Koers van het Geld: Beleening 4 pCt.; Prolongatie 5 pCt.; Wissel-Disconto 3 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uren: Integr. 2½ pCt. 61⅜; Handelm. 162⅞ a 163; Ardoins a 510 £ 21.

AMSTERDAM, 21 *September*. EFFECTEN-SOCIETEIT. (*Te half vijf.*) Integralen 61¼, ⅜, ¼. Handelm. 163½. Ardoins 510 £ 20 15/16. Binnenl. 3 pCt. 31½, ⅜, 5/16, ⅜.

In Integr. was tot de prijzen van 61¼ tamelijk veel affaire; op tijd zijn dezelve à 61⅛ tot 61⅜ gedaan.

In Spaansche Binnenl. 3 pCts. was tot de genoteerde prijzen eenige affaire.

Aan het BUREAU dezer COURANT is ten behoeve van de ongelukkigen te ZEVENBERGEN (zie *Groninger Courant* van den 5den Sept.) ontvangen:

Van eene onbekende een coupon gr. f 2—47½.

De **COMMISSIE** voor de ZONDAGSCHOLEN alhier houdt hare GEWONE VERGADERING op Vrijdag, den 26sten dezer, des namiddags te half vier, in het PROVINCIEHUIS. Zij, die op die Scholen wenschen toegelaten te worden en daartoe den ouderdom van twaalf jaren moeten bereikt hebben, worden verzocht zich dan aan te melden.

GRONINGEN, 19 September 1845.

Namens de Commissie voornoemd:
L. SCHUKKING.

*** De GEWONE WINTERVERGADERINGEN van het **GENOOTSCHAP:** *TER BEVORDERING DER NATUURKUNDIGE WETENSCHAPPEN*, zullen op WOENSDAG, den 1sten October, des avonds te zes uren, GEOPEND worden, in het CONCERTHUIS in de Poelestraat, met eene REDEVOERING van Dr. W. GLEUNS, JR., bij den aanvang dezer Vergadering te houden: terwijl, na den afloop der overige Werkzaamheden, eene BIJDRAGE zal worden gegeven door Prof. C. MULDER.

Prof. TH. VAN SWINDEREN zal in dezen winter een overzigt geven over de GEOLOGIE.

Degenen, welke voor dezen Cursus Leden van het Genootschap wenschen te worden, kunnen zich daartoe, van nu af, aanmelden bij den Penningmeester van hetzelve, Dr. G. A. STRATINGH, in het wijde van de Heerestraat, enkel door opgave of inzending van hunnen Naam en hunne Woonplaats. De nieuwe Leden worden zonder Ballotage aangenomen, maar moeten terstond de Contributie, à f 5 — 25, voor het volgende jaar voldoen, in welk geval er voor het tijdperk van den 1sten October tot den 1sten Januarij niets betaald wordt.

TH. VAN SWINDEREN,
Secretaris.

*** Door eenige LANDLIEDEN verzocht zijnde, om voor dezelve ter zaaijing te ontbieden WITTE ZEEUWSCHE en ROODE GELDERSCHE TARWE, als ook BRABANDSCHE KLEI-ROGGE, zal ik daaraan gaarne voldoen, ter bevordering van het bezigen van beter zaaigraan. Degenen, welke daarvan nog gebruik wenschen te maken, worden verzocht, om mij zulks vóór ZATURDAG, den 27sten dezer, *franco* op te geven.

GRONINGEN, 22 September 1845.
U. G. SCHILTHUIS, Jz.

GROOT

STUDENTEN-SCHUTTERSFEEST,

op **WOENSDAG**, den **24**sten September 1845.
TOEGANGKAARTJES zijn te bekomen bij KREMER, à 50 Cts.

VINDICAT ATQUE POLIT.

Het *laatste* **Studenten - Zomerconcert** zal plaats hebben op ZATURDAG, den 27sten September, des avonds te *vijf* uren, ten Huize van WIERSEMA, buiten de Heerepoort.

Namens de Directie:
J. OFFERHAUS.

Ten einde aan het verlangen van vele Kunstkenners en Liefhebbers der edele Schilderkunst te voldoen, maakt **A. VELDHUIS**, in de Kattenhage, bij deze bekend, dat hij van heden af 's avonds van 6 tot 9 uren eene luisterrijke **TENTOONSTELLING VAN SCHILDERIJEN** van OUDE MEESTERS heeft geopend.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERIGTEN.

*** Heden beviel mijne geliefde Echtgenoote ANNETTE GEERTRUIDA KUTSCH zeer voorspoedig van eenen ZOON.

NOORDBROEK, 17 September 1845.
A. J. HAMERSTER.

*** Getrouwd:

TEUNIS BOERHUIS
en
MARIA HEIN.

BAFLO, 20 September 1845.
Eenige kennisgeving.

*** Tot bittere droefheid van hare Kinderen, is te *Groningen*, den 15den September 1845, des avonds te acht uren, in den ouderdom van ruim 64 jaren, zacht en kalm ontslapen Vrouwe B. RIJPPERDA, Weduwe van den Heer en Mr. B. T. W. VAN HASSELT, in leven *Directeur van het Postkantoor* aldaar.

Eenige kennisgeving.

*** Ons veel geliefd Zoontje MENNO JANS, oud ruim 5 jaren, overleed heden op het alleronverwachtst, tot onze grievende smart.

WESTERNIELAND, 17 September 1845.
B. KOK.
J. KOK, geb. **BEUKEMA.**

*** De Boekhandelaar **J. OOMKENS, J**ZOON, heeft uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

I. Prof *B. H. LULOFS*, HANDBOEK van den *vroegsten bloei* der NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE. Met *Inleidingen*, *Aanstippingen*, *Woordenboek*, enz. Gr. 8vo, f 4—00.

II. *J. J. A. GOEVERNEUR*, OOM WILLEM *en zijne Buurkindertjes.* Een Schoolboekje. 8vo., f 0 — 20.

Met uitbreiding der Redactie en van den inhoud,

is bij **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, verschenen:

Het EERSTE NOMMER van het TWEEDE DEEL der

MEDEDEELINGEN

UIT HET GEBIED VAN

NATUUR, WETENSCHAP EN KUNST;

INZONDERHEID MET BETREKKING TOT ONS VADERLAND, EN TOT HET BEDRIJVIGE LEVEN.

Dit Tijdschrift, waarvan in het vorige jaar het eerste Deel is verschenen, onder de redactie van Dr. **L. ALI COHEN** alleen, zal nu met medewerking van Dr. **G. ACKER STRATINGH** op gelijke wijze worden voortgezet, in zoo verre, dat de Schrijvers en Verzamelaars zich voorstellen, alles te zullen aanwenden, wat strekken kan om dit Tijdschrift in belangrijkheid te doen toenemen. Immers zeggen zij in hun woord aan den Lezer, onder anderen: „Wij wenschen in den„zelfden geest en met hetzelfde doel dit Tijdschrift voort te „zetten, doch willen hier nog meer uitdrukkelijk te kennen „geven, dat ons oog daarbij voornamelijk gerigt zal zijn op „ons Vaderland, zoo wel ter bevordering van de kennis „daaromtrent, als van andere wetenswaardige en nuttige kun„digheden, die ten dienste van hetzelve kunnen strekken, en „wel inzonderheid door het licht, hetwelk de Natuurkundige „Wetenschappen daarover kunnen verspreiden. Wij hopen, „door vereeniging van onzer beider krachten, daartoe meer „en meer in staat gesteld te zullen worden, en vooral door „het leveren van oorspronkelijke opstellen, zoo van ons zelven „als van anderen, deze bladen belangrijker te maken."

Men teekent in bij alle Boekhandelaren; terwijl van het *Eerste Deel*, voorzien van twee Platen, waaronder eene uitslaande Plaat, voorstellende onderscheidene *Hunebedden* in *Drenthe*, nog Exemplaren, zonder prijsverhooging, tegen inteekeningsprijs zijn te bekomen.

*** Bij Brieven van Meerderjarig-verklaring, door den HOOGEN RAAD der *Nederlanden* op den 29sten Augustus 1845 verleend, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 10den September 1845, no. 51, en geregistreerd te *'s Gravenhage*, den 18den dier maand, zijn aan HARMANNUS DE VRIES, zonder beroep, wonende te *Groningen*, gegeven al de REGTEN, bij de wet aan MEERDERJARIGEN toegekend, behoudens de bepaling van art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

Geschiedende hiervan openbare aankondiging, ter voldoening aan art. 486 van hetzelve Wetboek.

'S GRAVENHAGE, 19 September 1845.
G. VAN DER JAGT, Wz.,
Procureur bij den Hoogen Raad der Nederlanden.

Bij deze wordt aan het REIZEND PUBLIEK kennelijk gemaakt, dat de **POSTWAGEN** van *GRONINGEN* op *LEEUWARDEN*, van af den 1sten OCTOBER en gedurende de ZES WINTERMAANDEN, zal AFRIJDEN des morgens te ACHT en een HALF UUR, om te *LEEUWARDEN* aan te komen te TWEE en een HALF UUR, en van *LEEUWARDEN* vertrekkende des morgens te NEGEN UREN, om te *GRONINGEN* aan te komen des middags te DRIE UREN. Nadere informatiën bij de Ondernemers

E. VAN DER WAL & M. E. VAN DIJK.

De **POSTWAGEN** van *GRONINGEN* op *WINSCHOTEN* zal van af den EERSTEN OCTOBER tot en met den LAATSTEN MAART VERTREKKEN van *GRONINGEN* des morgens te ACHT en des namiddags te VIER UREN, en van *WINSCHOTEN* des morgens te ZES en des namiddags te DRIE UREN; overrijdende in VIER en een HALF UUR. Nadere inlichting hierover bij den **ONDERNEMER** te *Winschoten*, en bij den Kastelein M. E. VAN DIJK, in de Oosterstraat te *Groningen.*

Van Harlingen zal vertrekken,

voor het eerst op ZATURDAG, den 27sten September, en vervolgens IEDEREN ZATURDAG, naar **LONDEN:**

Het voor Passagiers en Goederen bijzonder wèl ingerigte STOOMSCHIP

THE RAPID, Kapt. BROWNLESS.

Iemand voor zich zelven, of met VEE of eenige andere GOEDEREN van deze gelegenheid willende gebruik maken, of informatiën wenschende te bekomen, gelieve zich tot dat einde aan te melden bij de Cargadoors

Wedw. BOUWE RODENHUIS en ZONEN,
te *Harlingen.*

OP WOENSDAG, DEN 24STEN SEPTEMBER 1845,

des voormiddags te 10 uren en vervolgens, zal, ten Huize laatst bewoond door den H. Eerw. Heer B. MEDDENS, in de O. Kijk-in-'t Jatstraat, in het openbaar worden verkocht: de nagelaten **INBOEDEL**, bestaande uit KABINET, STOELEN, TAFELS, SPIEGELS, KOPER en BEDDEGOED, GLASWERK en PORSELEIN, GOUDEN en ZILVEREN ZAKUURWERK, enz. Te bezien den dag bevorens, van 10—12 en van 2—4 uren.

Mr. J. J. CREMERS.

*** Ten overstaan van den Deurwaarder **GLAS**, zal er, op Maandag, den 29sten September 1845, te 2 uren, bij de Herberg van TOXOPEUS, te *Holwierda*, Boeldag worden gehouden van **27** extra beste VETTE TWENTER en DRIEJARIGE OSSEN, **2** VETTE, **2** VROEGMELKE KOEIJEN en een best **6**JARIG RUINPAARD. Kunnende de Koopers het Vee in de Weide laten blijven.

VERKOOPING VAN EEN TJALKSCHIP.

De Notaris **DE VRIES**, te *Augustinusga*, zal, op DONDERDAGEN, den 2den en 9den October 1845, telkens te 3 uren na den middag, in de Herberg van R. J. HULSHOFF, te *Surhuisterveen*, bij de voorloopige en finale toewijzing, tegen Contante betaling, verkoopen:

Een in den jare 1840 nieuw uitgehaald **TJALKSCHIP**, genoemd *DE ANTONI*, gemeten op 17 Ellen lengte, 2 Ellen 95 Duimen wijdte, en 1 El 51 Duimen hol, en overzulks geijkt op de Waterlijst op 42 Tonnen, met MAST, ZEIL en TREIL en verdere AAN- en TOEBEHOOREN, liggende op de *Rohel*, onder *Harkema Opeinde.*

FIRMA **VAN CLEEFF & HESSELINK.**

VERKOOP VAN MODERNE KAGCHELS.

MAANDAG, den 29sten September, te 3 uren, zal, in 'T VERKOOPLOKAAL bij den Apoortenboog, tot alle prijzen worden verkocht:

1 BRUSSELSCHE HAARDKAGCHEL, met **DEURTJES** en **MARMEREN BLAD.**
2 KOLOMKAGCHELS met **OPEN HAARD.**
5 DITO met **DIGTEN DITO.**
1 KOOKKAGCHEL met **2 GATEN.**

Alles net en naar den laatsten smaak bewerkt.
Zaturdag en op den Verkoopdag te bezien.

BIJ TOEVAL TE HUUR,

op primo November: eene BOVEN-VOORKAMER met een ZIJKAMERTJE en eene BENEDEN-VOORKAMER. Adres bij den Kleermaker H. H. DURVILLE, in de O. Kijk-in-'t Jatstraat.

De ondergeteekenden, des verzocht, verklaren volgaarne, dat zij in het MAGAZIJN van den Heer **J. D. SMITH**, onder anderen, een' pas uit *Londen* ontvangen **ENGELSCH BROADWOODS PATENT-VLEUGEL** hebben gezien en bespeeld, welke in schoonen, krachtvollen toon de DUITSCHE en FRANSCHE VLEUGELS, tot hiertoe door hen bespeeld of gehoord, verreweg overtreft; terwijl ook de aanslag niets te wenschen overig laat.

Mr. C. TH. J. STEINMETZ.
Jonkhr. Mr. S. W. TRIP.

De ondergeteekende, Dansmeester, rekommandeert zich in het geven van onderrigt in de **DANSKUNST.** Zijn DANSLOKAAL is bij JELTES, in de Kijk-in-'t Jatstraat.

H. H. BENIMA,
wonende boven PALME, in de Stoeldraaijerstraat.

GRONINGEN, 23 September 1845.

Met goedkeuring van den BURGEMEESTER van de Gemeente *Noorddijk*, gedenkt de Kastelein L. VAN DIEKEN, buiten de Boteringepoort, in de *OUDE KOEKKOEK*, op ZATURDAG, den 27sten September, des namiddags te 2 uren, te laten VERHARDDRAVEN, door onbeleerde Paarden: TOT PRIJS: Eene met **ZILVER** gemonteerde **ZWEEP**, en TOT PREMIE: Een brillant **HOOFDSTEL.**

HARDDRAVERIJ TE SAPPEMEER.

De gewone JAARLIJKSCHE HARDDRAVERIJ zal te *Sappemeer* plaats hebben op WOENSDAG, den 8sten October 1845, waartoe alle Paarden zullen worden toegelaten, die tot genoegen van Keurmeesters zijn en in het vorige jaar alhier geenen Prijs hebben gewonnen.

PRIJS: Eene brillante **ALBASTEN PENDULE** met **2 VAZEN.**

PREMIE: Eene massive **ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS.**

Aangifte en Keuring der Paarden in het Gemeentehuis te *Sappemeer*, des voormiddags te 11 uren. Rijding precies te 2 uren.

EENE FATSOENLIJKE BURGERDOCHTER

zag zich gaarne geplaatst als **WINKELDOCHTER** of **DERDE MEID.** Adres franco bij den Boekverkooper J. HAFTENKAMP, in de Nieuwe Ebbingestraat.

*** GEVRAAGD alhier: een **KOFFIJHUISBEDIENDE.** Adres bij den Boekhandelaar KAMERLINGH.

Te Groningen, bij C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.